РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 19-го серпня 1916. Ч. 100. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, August 19, 1916. No. 100.

ПРОТИНАСТУП СОЮЗНИХ ВІЙСК В ГАЛИЧИНІ.

УСПІХИ СОЮЗНИХ ВІЙСК В БИТВАХ НАД ГОРІШНИМ СЕРЕТОМ І НА ПІВНІЧ ВІД ДНІСТРА.

Сильна турецька армія прибула до півн. Угорщини.

МОСКАЛІ ЗАЧИСЛЯЮТЬ ДО ПОЛОНЕНИХ ТАКОЖ НЕ-ЖОВНІРІВ.

НАСТУП МОСКАЛІВ ЗОВСІМ ЗДЕРЖАНИЙ.

БЕРЛІН, 16. серпня. — **Наступ російських війск на цілім боєвім фронті на Волини і в Галичині зістав зовсім здержаний.**

Підчас коли війска Лінзінґена і Бем-Ермолього відбивають напади російських війск на Волини і над горішним Серетом, армія Ботмера і Кевеша по зреорґанізованю нового боєвого фронту переходить до протинаступу. Зусиля Москалів, щоби зблизити ся до Бережан, зістали ударемнені. Таксамо на північ від Дністра російські війска, які переправили ся на західний берег долішної Золотої Липи, не є всилі посунути ся дальше наперед. На полудне від Дністра, на захід від Станиславова, наступ Москалів в напрямі Галича зістав зовсім здержаний.

Німецький ґенеральний штаб доносить:

„На північнім боєвім фронті від Балтійського моря аж до Припети не зайшли жадні важнійші зміни.

„На Волини, в околиці Гулевич, відділи польських леґіонів перевели успішний напад на російські становища над Стоходом. Коло Кіселина німецький відділ знищив російську патрулю, беручи в полон 64 салдатів.

„На боєвім фронті Броди-Зборів Москалі перевели ряд масових нападів, в яких потерпіли нові тяжкі втрати.

„На північ і на полудне від Дністра напади російських війск зовсім ослабли.

„В Карпатах на північ від гори Капуль (на Буковині) союзні війска приневолили Москалів до дальшого відвороту в північним напрямі".

„Поновні зусиля Москалів, щоби переломити боєву лінію в околиці Зборова, були безуспішні. Поверх 300 полонених опинило ся в наших руках. Російський напад на полудне від Горожанки зістав зломаний сильним огнем нашої артилерії.

„Коло Татарова і на полудне від Станиславова ґенерал Кевеш ударемнив дальший наступ Москалів".

МОСКАЛІ ПРИЗНАЮТЬ СЯ, ЩО НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА ЗДЕРЖАЛИ ЇХ НАСТУП.

ПЕТРОҐРАД, 16. серпня. — Урядовий рапорт російського ґенерального штабу звучить:

„Над рікою Золотою Липою, в околиці Бережан, наші війска в кількох місцях переправили ся на західний берег ріки. **Німецькі війска переводять протинапад і здержують дальший похід нашої армії.**

„В околиці між Золотою Липою і Дністром наші війска поступають дальше наперед. **Німецькі війска ставлять тут сильний опір.**

„Над рікою Бистрицею наші війска заняли місто Солотвину і дальше на полудне село Маняву.

„В околицях Делятина і Ворохти неприятель під напором наших війск уступає на захід.

„Наступ німецьких війск від Кірлібаби аж до гори Капуль зістав здержаний огнем наших гармат".

ТЯЖКІ ВТРАТИ МОСКАЛІВ НА ПОЛУДНЕ ВІД БРОДІВ.

ВІДЕНЬ, 16. серпня. — З головної австрійської кватири доносять:

„На полудне від Стобихви (на Волині) наші війска здобули сильно укріплені становища Москалів. Над Стоходом напад Москалів відбито з тяжкими втратами для неприятеля.

„На боєвім фронті армії Бем-Ермолього, між Бродами а горішним Серетом, російські війска по кількагодиннім бомбардованю, при якім уживали ґазових бомб, перевели масовий напад. Напад зістав зовсім відбитий. Москалі потерпіли дуже тяжкі втрати. Ціле побоєвище вкрите трупами і раненими.

ПРОТИНАСТУП СОЮЗНИХ ВІЙСК НАД ГОРІШНИМ СЕРЕТОМ І ДОЛІШНОЮ ЗОЛОТОЮ ЛИПОЮ.

БЕРЛІН, 17. серпня. — **Союзні війска переходять в Галичині до офензиви. По відбитю масових нападів Москалів, які декуди тривали без перестанку через 24 годин, союзні війска розпочали протинаступ. Тяжкі завзяті бої відбувають ся в околиці горішного Серета і над долішною Золотою Липою.**

Звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„Масовий наступ російських війск в напрямі Батькова і Гарбузова зістав відбитий з величезними втратами для неприятеля.

„На західнім березі Золотої Липи на лінії Товстобаби і Кончаки союзні війска переводять успішно протинаступ. В тій битві полонено 154 салдатів.

„В буковинських Карпатах союзні війска здобули російські становища на горі Стара Обчина, на північ від гори Капуль".

КРОВАВА БИТВА НА ЗАХІД ВІД ЗАЛОЗЕЦЬ.

ВІДЕНЬ, 17. серпня. — З головної австрійської кватири надійшли отсі вісти:

„На боєвім фронті Бем-Ермолього, на лінії Манаїв-Перепельники (на захід від Залозець), відбуваєть ся велика битва. Через 12 годин без перестанку неприятель кидав до нападу щораз то нові сили. Більша часть російських нападів зістала зломана, заки Москалі дійшли до наших окопів. В тих місцях, як приміром коло Манаєва, де Москалям удало ся вдерти в наші окопи, відбито напади по завзятій рукопашній боротьбі. Наші втрати були розмірно слабі, зате втрати Москалів були величезні.

„Поновні напади Москалів на полудне від Молдави (на Буковині) і над Бистрицею зовсім не удали ся завдяки сильному огневи нашої артилерії".

ОСТАННИЙ РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОҐРАД, 17. серпня. — Рапорт російського ґенерального штабу звучить:

„Помимо сильних протинападів неприятеля наступ наших війск відбуваєть ся дальше.

„Перестрілка артилерії і крісів відбуваєть ся на цілім боєвім фронті. В деяких місцях неприятель перевів вправді протинапади, але без успіху.

„На захід від Риги німецький цепелін бомбардував місто Кемерн".

ҐІНДЕНБУРҐ У ЛЬВОВІ.

ПЕТРОҐРАД, 15. серпня. — **З достовірних жерел доносять, що Ґінденбурґ переніс свою головну кватиру до Львова, щоби обіймити особисто начальну команду над союзними війсками в Галичині. Німецька боєва лінія буде тепер тягнути ся від Балтійського моря аж до самих Карпат. Австрійський ґенеральний штаб на будуче не буде мати впливу на воєнні операції на сході.**

Полонені австрійські офіцири признають, що коли би не поміч німецьких війск, то Москалі були би вже слідуючого місяця в Будапешті.

Російські війска находять ся тепер на лінії 30 миль у віддаленю всего 10 миль від границі Угорщини. Армія Лечицького посуваєть ся дальше наперед здовж Карпат і по обох сторонах Дністра. Також армія Сахарова, хоч поволи, поступає постійно наперед. Лише на Волини, над Стоходом, де Німці скріпили сильно свої сили, не зайшли жадні зміни.

Інспекція санітарного уряду в Києві доносить, що в двох останних місяцях 300.000 полонених Німців і Австрійців перейшло через кварантану. Полонених Поляків російські власти відокремлюють від прочих полонених і віддають їх в опіку земств, які приділюють їх до робіт на поли. В Києві находить ся одна із найбільших кварантан в полудневій Росії, в якій відбуваєть ся розділюванє полонених.

В останних часах брали участь у битві в Карпатах також війска турецькі. Около 100 полонених Турків привезено вчера до Києва. З їх оповіданя показуєть ся, що в околиці Марамароського Сиготу (на Угорщині) находить ся сильна турецька армія. Дві дивізії турецької піхоти відійшли вже на поле битви в Карпати.

МОСКАЛІ ПОЛОНИЛИ ДОТЕПЕР 358.000.

ПЕТРОҐРАД, 16. серпня. — Російський ґенеральний штаб подає отсі вісти:

„На підставі остатних рапортів, одержаних з поля битви, воєнна добича за час теперішної офензиви, то є від 4. червня до 12. серпня, складаєть ся з полонених жовнірів і не-жовнірів в числі 7.757 офіцирів і 350.845 людий, 405 гармат, 1.326 машинових крісів і 338 метавок.

„На поодинокі армії припадають осьтакі числа:

„На армію Каледіна: 2.384 офіцирів і 107.225 людий, 147 гармат, 459 машинових крісів і 146 метавок.

„На армію Сахарова: 1.967 офіцирів і 87.248 людий, 76 гармат, 232 машинових крісів і 119 метавок.

„На армію Щербатова: 1.267 офіцирів і 55.749 людий, 55 гармат, 211 машинових крісів і 29 метавок.

„На армію Лечицького: 2.139 офіцирів і 100.578 людий, 127 гармат, 424 машинових крісів і 44 метавок".

ЩЕ ОДИН ПРОПУЩЕНИЙ РАХУНОК РОСІЙСЬКОГО ШТАБУ.

ПЕТРОҐРАД, 17. серпня. — Російський ґенеральний штаб оголосив отсі вісти:

„Додаткові рапорти щодо числа полонених виказують, що армія Сахарова полонила 198 офіцирів і 7.308 людий та здобула 29 полевих гармат, 17 тяжких гармат, 70 машинових крісів і 29 метавок. Сі числа треба додати до попереднього виказу воєнної добичі".

ҐЕНЕРАЛ РУЗСКИЙ ЗНОВА КОМАНДАНТОМ ПІВНІЧНОЇ АРМІЇ.

ПЕТРОҐРАД, 17. серпня. — **Ґенерал Николай В. Рузский зістав іменований на місце уступившого ґенерала Куропаткіна знова головним командантом північної російської армії.**

Ґен. Рузский був на початку війни головним командантом полудневої російської армії. Однак в маю 1915 р. з причини лихого здоровля уступив. В липни 1915 р. обняв він команду над північною армією. Однак знова по шістьох місяцях з причини недуги мусів уступити.

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

ЗАВЗЯТА БОРОТЬБА В ПІКАРДІЇ.

БЕРЛІН, 17. серпня. — Німецький ґенеральний штаб доносить:

„По безуспішнім нападі на лінії Овілєр-Позієр англійські війска розпочали новий напад на лінії між Позієр і лісом Фуро. Рівночасно перевели вечером Французи напад на наші становища між Ґільмон а рікою Сомою. **По пятьох безуспішних нападах, в якім потерпів дуже тяжкі втрати, неприятель був приневолений уступити назад на свої первісні становища.**

„На полудне від ріки Соми удало ся неприятелеви по великих жертвах заняти на лінії 500 метрів наші передні окопи.

„Під Верденом по обох сторонах ріки Мези перестрілка артилерії доходить часом до небувалої сили".

ЛОНДОН, 17. серпня. — Анґлійська головна кватира доносить:

„Останної ночи і нині досьвіта неприятель перевів сильний напад на наші становища на північний захід від Позієр. Німецька піхота перевела наступ, творячи шість рядів, один за другим. Огонь нашої артилерії і крісів ударемнив напад і не позволив їм зблизити ся до наших становищ.

„На північний захід від Базентен наші війска здобули рів, 100 метрів довгий, і взяли кількох Німців в полон".

ПАРИЖ, 17. серпня. — Останний звіт французького ґенерального штабу звучить:

„На боєвім фронті на північ від ріки Сом наша артилерія була дуже чинна і перевела бомбардованє неприятельських становищ. Піхота не брала участи у вчерашних битвах.

„Число полонених в двох останних днях виносить понад 100 жовнірів. Крім того здобуто 5 машинових крісів.

„На прочім боєвім фронті звичайна перестрілка артилерії".

ҐЕНЕРАЛ МАКЕНЗЕН ВЕДЕ ВОЄННІ ОПЕРАЦІЇ В ПІКАРДІЇ.

ЛОНДОН, 17. серпня. — **З достовірних жерел, які надійшли з Німеччини через Ротердам, доносять, що головним командантом, який веде воєнні операції в Пікардії (у Франції), є ґенерал Макензен.**

Про побут ґен. Макензена кружать ріжні вісти. Одні доносять, що ґен. Макензен є головним командантом турецьких війск на Кавказі, инші знова, що ґен. Макензен перебуває в головній кватирі Ґінденбурґа.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

НАСТУП ІТАЛІЙЦІВ В НАПРЯМІ ТРИЄСТУ ЗДЕРЖАНИЙ.

РИМ, 17. серпня. — **Італійська армія, яка находить ся на східнім березі ріки Ізонцо, не може скорше розпочати наступу на Триєст, як довго в руках австрійських війск находять ся важні становища на схід від Ґориції і над середущим Ізонцо.**

Здобуванє австрійських становищ є незвичайно утруднене через те, що їх гармати є уставлені в печерах стрімких гір.

Урядовий звіт італійського головного штабу звучить:

„Над долішним бігом ріки Ізонцо наша тяжка артилерія острілювала сильно укріплені становища неприятеля. На височині Карсо наші війска відбили напад Австрійців, беручи в полон 100 жовнірів, між тими 4 офіцирів.

„В околиці Тольміно наші гармати острілювали зелізничий дворець в Санта Лючія".

ПОГОЛОСКА ПРО НЕДАЛЕКИЙ МИР МІЖ ІТАЛІЄЮ І АВСТРІЄЮ.

ЛОНДОН, 16. серпня. — **З достовірних жерел доносять, що у Відни відбули ся вчера два засіданя кабінету, на яких обговорювано услівя окремого мира з Італією. Сю справу взято тому під розвагу, щоби Австрія могла ужити всі свої сили проти Росії.**

Між иншими справами була на дневнім порядку нарад також справа Польщі.

ВІЙНА НА БАЛКАНІ:

БИТВА КОЛО ОЗЕРА ДОЙРАН.

БЕРЛІН, 17. серпня. — Болгарський ґенеральний штаб доносить:

„Дня 14. с. м. неприятельська артилерія розпочала сильне бомбардованє наших становищ на полудне і на захід від озера Дойран. Під охороною гармат приступив неприятель опісля до нападу, який зістав зовсім відбитий.

„Дня 16 с. м. неприятель перевів знова наступ, але був приневолений з великими втратами уступити назад".

НІМЕЧЧИНА СТАРАЄТЬ СЯ НАМОВИТИ РУМУНІЮ ДО ВІЙНИ ПРОТИ РОСІЇ.

ЛОНДОН, 16. серпня. — **Зі Женеви (в Швайцарії) доносять, що Німеччина веде з Румунією переговори, аби вона взяла участь у війні проти Росії.** Німеччина зробила Румунії обітницю на відступленє їй частини австрійської території, замешкалої Румунами.

НА МОРИ:

В МІСЯЦИ ЛИПНИ ПІДВОДНІ ЛОДКИ ЗАТОПИЛИ 74 КОРАБЛІВ НА 103.000 ТОН.

БЕРЛІН, 17. серпня. — **Німецька адміралїція доносить, що в місяци липни німецькі і австрійські підводні лодки затопили 74 кораблів на загальну містоту 103.000 тон.**

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

З біжучої хвилі.

Гірко робить ся на души по прочитаню того, що пишуть російські ґазети про господарку Дудикевича в Ростові над Доном. Хто є відвічальний за сю господарку? Ніхто инший, тілько російське чорносотенне правительство, котре вивезену з Галичини молодіж віддало без застереженя в руки такого „незахитаного" поклонника „високих" царських ідей, такого випробуваного яничара і чорносотенця. Російська поступова преса протестує проти такої нелюдяної господарки, але чи то що поможе?... Як довго при державній кермі в Росії будуть керманичами царські опричники з „істинно русскою" культурою, так довго вихователями молодого поколїня будуть там такі вироди, як відомий нам Дудикевич. А критика чесної російської преси, вписана на адресу „опікуна" галицької молодіжи в Ростові над Доном, що йому поможе? Чи він числить ся коли з якоюнебудь людською критикою? Дудикевич є „непохитний" чорносотенний патріот і визнає тільки одну моральну засаду, оголошену перед кількома днями олифантською „Правдою": „Хто дає, той добрий; свиням корито не воняє, щоби лиш повне!"

Російський ґенеральний штаб перший раз признав ся, що до полонених дочисляє також мущин не-жовнірів. Шкода однак, що сей штаб не подав, кілько є властиво полонених жовнірів, а кілько не-жовнірів. Тепер вже всім буде ясно, відки взяло ся в Росії аж 358.000 полонених... Заходить ще питане, які „вещи" зачислили Москалі до здобутих гармат і машинових крісів. Хто знає, чи за якийсь час російський штаб не признасть ся, що до гармат і машинових крісів зачислено тачки і теліги (колісниці) від плугів...

Цікаве воно, чому Москалі, маючи певність, що займуть Галичину, вивозять зі східної Галичини, Буковини і Волини мущин в глибоку Росію. Видно, що російські команданти самі передчувають, що конець їх побідного походу вже недалекий та що небавом прийдесь їм ужити стратеґії великого князя Николая Николаєвича: в порядку уступати назад.

„Здобуте Галича, останної кріпости, яка боронить Львів, є питанєм лише кількох годин" — так доносили російські рапорти ще перед тижнем, коли Станиславів оцинив ся в руках Москалів. Минув один тиждень, надходить вже другий, а Москалї не дійшли навіть до Єзуполя. Здаєть ся, що „щось" Москалям стануло в дорозі (може їм заяць дорогу перебіг? — Прим. складача).

Останні воєнні телеґрами батюшки Луцика, редактора „Света":

> Армія архикнязя Кароля въ Карпатахъ розбита русскими въ дребезги. — Армія Ботмера розбита в прахъ и дребезги. — Изъ Пешта доносять, що нѣтъ найменьшой надежды спасти армію Ботмера. — Правительство не всилѣ вздержати революціи на Угорщинѣ. Въ мѣстѣ паника. — Половина населенія утекла. — Одинъ страхъ передъ пріѣздомъ козаковъ. — О оборонѣ Пешту нѣтъ бесѣди. — Изъ королевского дворца вывезено все за Вѣдень.

Поясненя злишні...

Рабівники житя, народности і віри.

Другим наворотом запускає дика азійська орда свої загони в наш рідний край. Ще не зґоїли ся тяжкі рани після першого наїзду ворога, а вже нове нещасте, неначе страшна повінь, заливає рідний край. І знова голос плачу і розпуки...

Ще в памяти всіх ті страшні часи, які переживав наш нарід підчас недавного жорстокого панованя ворогів у рідним краю. Здавало ся, що російська армія не мала нічого иншого на цили, як лише те, щоби прийти і знищити все, що тільки пригадували би, що тут колись жив український нарід.

Щоби взяти ся як слід до запровадженя царського ладу, треба було найперше увільнити край від сьвідомих Українців. Десятки тисяч українських інтеліґентів та сьвідомих селян ґігнали Москалі в далекі азійські краї. Богато з них спочиває вже нині у сирій, чужій могилі. Голод, холод, недуги, звірські знущаня — зробили своє. І ми нині холоднокровно читаємо вістку, що геть там у Туркестані згинуло за 5 місяців 27.000 збігців, а між ними найбільше Українців. А кількож таких Туркестанів дасть ся начислити?!...

Другим кроком Москалів в нашім рідним краю було відоране українських дітий від їх родичів і вивезенє в глибоку Росію, щоби їх там виховувати на яничарів, на зрадників власного народа. Чи на доказ сього не вистарчить хочби примір з Ростова над Доном, де вихованє української молодіжи поручено ославленому Дудикевичеви? Чи треба ще більше доказів, аби виявити цїли і наміри варварського правительства в Росії?

Відтак прийшла черга на українські школи і товариства. Одним указом царського ґубернатора закрито всї українські школи, всї просьвітні й економічні орґанізації. Одним приказом знївечено тяжку довголїтну працю цїлих поколінь. Але жажда російського правительства тим не заспокоїла ся. Треба було видати засуд на цїлий український нарід. І видано його. „Нет украинского народа!" — завирокували царські опричники.

Та ще й тим вони не наситили ся. Треба було ще народови вирвати його віру. І стали насаджувати своїх батюшків та переміняювати наші церкви на цареславні. Почали ся переслїдуваня наших сьвященників і насильне навертанє народа на цареславє. Тесаме, що дїяло ся на місци в рідним краю, діять ся ще тепер з українськими збігцями в Росії. „Голих, босих, примираючих з голоду приневолюють за чоботи і одежину приймати цареславє. Шеф поліції виголошує до „навернених" привітну мову" — говорять останні вісти з Росії.

Отсе кілька спогадів з минувшини і теперішности. І чогож нам надіяти ся підчас нового наїзду азійської орди? Чи можна сподївати ся людських чувств від тих, котрі їх ніколи не мали? Царські опричники все були однакові!

Там в краю війна. Гуляють царські наємники. А тут? Ми жиємо на вольній земли, здалека від царської руки. Однак бачимо, що царська рука витягає і тут свої загрібущі пальці, щоби заграбати наші народні скарби. І тут царські опричники запускають свої загони, які тисячі наших братів загортають в цареславну кошару.

Там в краю війна. Наші брати немічні, не годні здержати московських насильств. Але тут війни нема. На наших власних очах відбувають ся насильства. А ми стоїмо з боку і байдужно глядимо на се, як тисячі наших несьвідомих братів тонуть у цареславнім багнї. Чому воно так? — скажіть!

ГОСПОДАРКА ДУДИКЕВИЧА В РОСІЇ.

Страшне бідованє української молодіжи.

Російська часоп. „Кіевская Мысль" (ч. 186, з 18. липня 1916 р.) пише:

Сими днями в Ростові над Доном судили ґімназиста, галицького втікача, обжалуваного о крадіж простирала із ґімназійного захисту. Ґімназист оправдував ся, що пополнив сей проступок з голоду. Його увільнили. Підчас судової розправи вийшли на верх огидні подробиці. Конче треба зазначити, що так звані „патріотичні круги" віднося ся тепер з великою увагою до втікачів, особливо галицьких, а учениками, які втікли з австрійських шкіл, заняло ся навіть наше міністерство просьвіти і рішило відкрити для них осібну ґімназию. Мають ті ученики і свого опікуна, якогось г. Дудикевича, непохитного патріота. Він сам називає себе їх „батьком". Той г. Дудикевич дістав зі скарбової (державної) каси 100.000 рублів на початкові розходи для „уряджения" дітий-Галичан, а 60.000 рублів дістає що місяця.

Вистарчить знати всї попередні факти, щоби собі уявити, яку „маґічну силу" має для „патріота" скарбова субвенція.

Було би нарушенєм закона „патріотичної" природи, коли би ростівський „батько" відказав ся від участи в скарбових тисячах... І от тепер г. Дудикевич і його помічники, які опікують ся втікачами з галицьких шкіл, живуть в першорядних готелях в Ростові; вони не мають жадної потреби продавати останну сорочку, щоби купити кусок хлїба. А остаюча під їх опікою „бідна, нуждення молодїж", поміщена у спільнім захисті (бурсї), дістає місячно 8 рублів на „прожиток". Ґімназисти були голодні по кілька днів і тому мусїли продавати простирала за кусок хлїба.

„Ми надіємо ся, — пишуть „Биржевія Вѣдомости" — що інституція, котра дає субвенцію, заінтересує ся цїлою тою сумною історією... Бо не на те дасть ся г. Дудикевичеви 60.000 рублів місячно, щоби він жив ситно в першорядних готелях, і то ще тоді, коли „поручені" йому діти ждуть голодні на 8-рублеву місячну запомогу і з голоду мусять продавати останнє біле... Як би воно не було, скарбові гроші дасть ся на науку і на удержанє дітий, а не для г. Дудикевича.

„Хоча не всї ученики-Галичани признають „політичні" переконаня г. Дудикевича і не годять ся вступати в „союз русского народа", то з сього ще не виходить, аби ті діти викидати на улицю. Ми сподіваємо ся, що діяльности г. Дудикевича зробить ся вже конець. Для таких „вихователів", котрі ученицьке заведенє переміняють на якусь чорносотенну чайню (по нашому: каварню), котрі підюджують діти до взаїмної ненависти, котрі розстроюють діточу душу політичною пропаґандою — нема місця в школї!"...

„Кіевская Мысль" кінчить свою статю отсими словами: „Увы! — Дудикевичи — неприкосновенны"... (Горе вам, Дудикевичі — недотикальні (непорушні).

РАДИ ДЛЯ БЕРЕЖЕНЯ МОЛОДІЖИ.

Новий скандал в Ню Йорку, який викрив ся з приловленєм торговельника дівчат, дає законодатним тїлам богато до думаня. Вчинок Ботвіна, пропаґатора проституції, вказав державним і шкільним властям, як низко стоїть тут справа морального виховання шкільних дітий. Щоби ратувати сю фатальну ситуацію, компетентні чинники заходять ся уводити нові пляни виховання шкільних дітий.

З першим найновійшим пляном виступила настоятелька міжнародної дїточої ліґи, пані Вальстон Гіл Бравн. Вона заєдливо, що дотеперішний шкільний устрій не вистарчає для американських дітий. Його треба конче доповнити, бо в противнім разі будуть дальше повторяти ся такі случаї, як найновійший. Американська дитина любить забаву і товариство; вона хоче брати живу участь в молодім житю і за тим всім вона пристрасно шукає. Американські школи є відповідні для маленьких дітий; ті діти знаходять в школі не пригноблєне, але розривку. Та се відносить ся лише до дітий-відземків, але для старших школа має почасти характер невільничий. Старші діти, кромі науки, жадної иншої розривки в сучасній школї не знаходять і тому вони стараються знайти її в приватних заведенях, на улици і т. п. Се дуже відбиваєть ся на молодечім чувстві. Дитина, що весь час була в товаристві своїх ровесників, була в товаристві і під наглядом шкільних настоятелів, — нагло опиняєсть ся між здеморалізованою уличною товпою, привикає до способу житя уличної молодїжи, а по часї доходить до того, що своє чувство і мораль міняє за хвилинку внутрішного одушевленя і тілесної розкоші. Всьо се сьвідчить, що сучасна американська школа не є всилї дати дитині належного вихованя і сильної волї.

Щоби запобічи сьому нещасливому положеню, пані Бравн радить, аби для старших дітий будувати при школах салї, де відбували би ся представленя, танці, кінетеатри і т. п. розривки, за якими тужить молодїж, а чого ще нині в американській школї нема. Салї повинні бути відчинені від години 8-мої рано до години 11-тої в ночи. Така школа має стати центром старшої молодїжи. Її треба так устроїти, щоби без неї душа молодїжи не могла жити.

В інтересї батьків і в інтересї держави лежить, аби виховати здорове поколїнє, щоби держава опирала ся на здоровій, розсудній і моральній суспільности. Тому в інтересї батьків і держави є постарати ся о інституції, з яких виходила би та розсудна і моральна суспільність. Коли кожде місто, кожда дїльниця поодинокого міста буде мати такі школи, тоді Американцї можуть вірити, що таких поганих случаїв проституції, як отсей послїдний в Ню Йорку, вже більше не буде. Коли кожде місто — каже пані Бравн — буде старати ся удержати порядок, коли власти звернуть більше уваги на моральне вихованє молодіжи, тоді молоді сітізени Злучених Держав не будуть більше „живим товаром" для несовісних людий, не будуть приносити ганьби для держави і народу.

До родин звертаєть ся пані Бравн із зазивом, щоби більше уважали на свої діти, щоби не пускали їх самопас. Молода душа є склонна до всяких пристрастий; вона не розбирає, що корисне, а що погубне, — аби лиш було розкішне.

ВІДОЗВА УКРАЇНСЬКОГО ЗАПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ В МОСКВІ.

Наша редакція одержала відозву українського запомогового комітету у Москві і містить її в тій цїли, щоби познакомити Вп. Читачів з положенєм не лише російських, але також і галицьких братів, що потерпіли через війну, а по друге, щоби пригадати всім запомоговим комітетам в Америці, щоби поспішили з помочию, котра є о много потрібнійша для утікачів, ніж для оставших ся в Галичині, бо про Галичан дбає правительство і ріжні комітети, а збігцями не опікуєть ся майже ніхто.

Відозва звучить:

Від українського комітету помочи жертвам війни.

Український комітет звертаєть ся до серця українського народу... Понад міліон наших земляків — збігців і вивезених з рідних осель — мусить шукати для себе захисту деинде, часто між чужими і неприхильними людьми. Богато їх розбрилось по ріжних містах України, однак ще більше їх відіслано в другі міста, між чужі люди з иншими звичаями і обичаями. Більша часть вийшла літом і не забрала зі собою теплої одежини, і тепер до них несподівано загостила холодна зима. Їм тяжко було найти зарібок і приміните ся до нових умовин житя. **Особливо в тяжкім положеню находять ся Українці з Галичини,** вислані в осередні і східні ґубернії. Перед нами, приміром, лежить спис 253-ох Українців Галичан, яких поселено в симбірській ґубернії. **В тім списї нас вражає велике число звісних імен чільних українських суспільних діячів; між ними є навіть професори і инші.** Очевидцї доносять комітетови, як ті люди, з котрих многі в себе дома занимали видне становище суспільне, тепер терплять з причини голоду, зимна і инших нездорових умовин житя.

Польський комітет, котрого відділ находить ся в Симбірску, подавав їм тілько незначну і то принагідну поміч. То була очевидно тільки великодушна жертва, що вони відривали від уст своїх збігців на потреби Українців. Однак она не могла причинитись до поправи житєвих умовин між тамошними Українцями. Український комітет помочи жертвам війни уважає своїм обовязком повідомити тих земляків, котрі користають з помочи чужих, що на нас спочиває довг помочи нещасливим.

Ми повинні памятати, що там в Симбірску, Буїнску, Томску, Троїцку, Орлї, і в других містах страждає сам цьвіт нашої інтеліґенції; від ненормальних умовин житя люди западають в недугу і навіть у шпиталях від нікого не одержують помочи, тому, що не можуть навязати взаємин зріднею і знакомими. Українці в Москві зорґанізувались в український комітет під назвою „Московське Т-во помочи для населеня полудневих ґуберній Росії, потерпівшого з причини війни" (Московское О-во помощи населенію южн. губерній Россіи, пострадавшему отъ войны).

Як би всї Українці, деб вони не находились, згуртувались коло того товариства, ми мали би сильне средство для облекшеня того великого горя. Як би всї Українці при земстві від свого місячного зарібку відчислили найменьший процент в користь нашого товариства, ми мали би около 1.000 рублів що місяця. Як би тесаме зробила кожда кооперація в кождім уїзді, ми мали би що 1.000 рублів (відомо — всїх кооперативних спілок на російській Україні є 10.000). Як би в кождім уїзді (повіті), де живуть Українці, виставами штук, концертами, вигравками призбирано бодай по 100 рублів, ми мали би нові тисячі карбованців що місяця. Осібні складки і жертви на ріжних сходинах помогли би пляновій орґанізації помочи жертвам війни, над котрими наше Товариство перебрало опіку.

Довкола „Московського Т-ва помочи населеню полудневих ґуберній Росії, потерпівшому з причини війни" можуть згуртувати ся всї живі українські сили, котрі почувають ся до обовязку перед братами-земляками. Зберім всї сили, всю енерґію для відданя того довгу.

Адреса Т-ва така: Москва, уголъ Воздвиженки и Нижне-Кисловскаго пер., домъ Брискорнъ, кв. 35, въ Московское О-во помощи населенію южныхъ губерній Россіи, пострадавшему отъ войны".

Редакція просить всї українські часописи передрукувати повисшу відозву російських Українців, хочби з вдячности за те, що вони заняли ся всїми українськими збігцями, без огляду на державну приналежність. Можна сподївати ся, що всї наші запомогові комітети звернуть уваґу на той братний поклик і по своїм силам піддержать заходи „Українського Комітету в Москві".

„Америка".

НОВІ ВІДКРИТЯ НА ПІВНОЧИ.

В липни 1913 року кількох учених під проводом Вільгяльмура Стефанссона вибрали ся в подорож до північного бігуна, щоби поробити деякі досліди в тих околицях. Члени експедиції поділили ся на ріжні наукові відділи: ґеольоґічний, топоґрафічний, етноґрафічний, природничий і фотоґрафічний. Всїх членів експедиції було 12, з окремою для себе обслугою. Подорож почала ся з Канади і вже в два тижні пізнійше члени експедиції мусїли розділити ся на дві окремі части. Одна часть під проводом Вільгяльмура Стефанссона запустила ся далеко на північ, а друга під проводом Рудольфа Андерсона переводила наукові досліди в околицях близше північних берегів Канади. Та часть експедиції, що була під проводом Андерсона, повернула в вівторок, 15. серпня б. р., назад до Канади.

Андерсон говорить, що досліди відбували ся дуже утяжливо, було богато ріжних перешкод і експедиція не осягнула наміреної цїли. Високі ледові скали і зимні вітри були головною причиною неповодженя. Всеж таки пороблено богато цінних дослідів. Зладжено мапи звиш 150 островів. Ґеольоґічна секція скористала найбільше. Вислїджено великі маси піскївця, богаті поклади міди, лупку, ґраніту та инших мінералів.

Етнольоґічна секція провадила свою діяльність між Ескімосами на острові Вікторії. Зібрано богато етнольоґічних і археольоґічних памяток. При помочи ґрамофону зібрано богато ріжних ескімоських пісень і перекладено їх на анґлійську мову. Етнольоґічний відділ збогатив ся також чудовими строями Ескімосів.

Відділ природничий збогатив ся прекрасними знимками з житя тамошної природи і образами ріжних околиць. Около 1.000 ріжних оказів зьвірят і птиць привезено до Канади. Через цїлі три роки переводжено дуже докладно метеорольоґічні обсервації.

Члени експедиції були би дальше продовжали свої досліди, але задля недостачі псів мусїли повернути до Канади.

Друга часть експедиції, під проводом Стефанссона остала ся ще дальше на півночи. Що з нею дїєть ся, ніхто не знає, бо жадних вістий від Стефанссона нема. Одно є лише знане, що Стефанссон перед своєю подорожию заповів, що поверне до Канади аж около 1918 або 1919 року.

Один член експедиції помер від ран, які одержав в часї ловів на медведі. Инших случаїв смерти або слабости не було.

Гр. Семешко.

З СИБІРСЬКИХ СПОГАДІВ.

Григорій Берник.

Десь на склонах Карпат в Буковині притулилось маленьке, бідне село Бергомет.

Заможностию мешканці того села николи не могли похвалитись, а коли австрійські війска відступали від російських (се було в часах першого наступу Росіян на Карпати), то забрали з собою і ті невеликі запаси провізії, які там були, щоби не лишити нічого російським війскам. Говорити коротше: мешканці Бергомету голодували і мусели шукати собі хліба по сусідних селах і містечках.

Становище Григорія Тодорова Берника було не лучше від других мешканців Бергомету — не було хліба, не було й до хліба, нічим було погодувати і двох коров, що лишили ся від реквизиції.

Взявши торбу і палку, захвативши по два рублі гроший, Берник пійшов у сусідне містечко Сторожинець, але... не дійшов. На дорозі його перестріли козаки.

— Стой! Куда йдьоці?

— Іду до Сторожинця.

— Кто ти такой і зачім ідьош в Сторожинець?

— Я ґазда з Бергомету, а йду до Сторожинця купити хліба, бо у нас у Бергометі хліба Біґ-ма.

— Сколько тєбє лєт?

— Хвалити Бога минуло вже 52 роки.

— Ти что врйош (брешеш)? Тєбє не больше 35 лєт, ти австрійський салдат, у тєбя і штани красниє (червоні).

— Ні, панове, не брешу: таки минуло 52 роки. Жовніром я, правда, був, але вже 9 років як пійшов у відставку. Що-ж тичить ся червоних штанів, то у нас у Бергометі мода така.

— А ну, нє разґаварівай долґо, айда с намі в Сторожинець!

Передаю далї се сумне оповідане словами самого Берника.

Повезли в Сторожинець до команданта, але він нічого менї не сказав і звелів відвести до Черновець до поліційної тюрми. Відвезли й продержали там три тижні, а далї з жовнірами відправили аж до Києва. Там сидів місяць в поліційній тюрмі і 3½ тижня в тюрмі пересильній і, наренїті, вогнали етапом аж до Наримського краю. В дорозї, рахуючи сидженє в тюрмах, пробув майже півтора місяця. В черновецькій поліційній тюрмі російські урядники відібрали у мене все: гроші (2 р. 25 коп.), годинник, шкіряну торбу, палицю — всього на 35 рублїв; навіть пояс відібрали і так розперезаний я мусїв іти аж до Наримського краю. Коли виходили з Черновець, я просив віддати менї мої річи, але урядник закричав:

— Гони його! Канцелярія знає, що робить!

Певно знає, бо ні гроший, ні годинника, ні торби, — навіть пояса не віддала. Так усе й згинуло! Але що то за тюрми в Росії — крий Мати Божа! Як свинарні. Вірте, я здоровий чоловік, але за два місяці етапу і спаня на холодній, мокрій бетоновій доливці захорував і навіть дуже заслаб на груди.

Григорій Берник прибув до Наримського краю 8. марта 1915 року і був засланий у невеличке село Городище, де я і відвідав його в перший день по приїздї.

Г. Берник росту 2 аршини 14 вершків (коло 7 стіп), широченний в плечах, удавав з себе силача, але був дуже змучений тюрмами і тяжкою дорогою.

Другий раз довело ся менї побачити Григорія Берника 5. лютого б. р., коли він прийшов у Нарим до шпиталю.

За той час, що я його не бачив, Берник страшно подав ся і змарнів, висох, зблїд — тільки очи блищать. Як що не днї, то місяцї Берника — як сказав менї лїкар Кузьминський — уже почислені... Він захорував на сухоти.

Мешканець гір, пастух з Карпат, не витримав тяжкого російського етапу і суворого клїмату Сибіри.

І страшно дивити ся на сього гаснущого силача... За що згинув сей чоловік?

Сумно...

Найстрашнїйша битва.

(На підставі звіту американського воєнного кореспондента Карла Г. Віґанда).

Над рікою Сомою бій триває дальше. Гук гармат і тріскаючих ґранатів не устає анї на хвилю. Так минає година за годиною, день за днем. Ревуть гармати наче громи, розривають окопи, сїючи довкруги смерть і руїну.

Се боєва орхестра смерти. Вона ні на хвилю не перестає грати. Сїм недїль грає вона одну і тусаму мельодію. Настав осьмий тиждень. Нема найменьшої надії, щоби та страшна гра скінчила ся.

Що дня шумить і гуде в ушах кождого. Кождий лягає спати при звуцї гармат. Зриває ть ся зі сну, коли гук притихає. Часом на хвилю звуки орхестри стають слабші і тихші. Але нараз, як би на даний знак боєвого діріґента, стають вони щораз сильнїйші: найперше в однїм місци, відтак в другім, аж нараз доходять до страшної сили.

Нема відпочинку. Лише досьвіта і підчас густої мраки гук гармат притихає. Тодї здасть ся, що якийсь сон налягає на боєву лінію. Лише за боєвим фронтом звивають ся лїкарі. Користаючи з мраки, приносять з побоєвища ранених.

Скоро лише мрака уступить, гармати відзивають ся наново здовж цїлого фронту. Неначе скажені пси кидають ся на себе.

Французька й анґлїйська артилерія можуть бути горді зі своєї роботи. З повним поважанєм перед ними! Але ще більше заслугує на подив нїмецька артилерія, яка, помимо чисельної переваги неприятеля, відповідає як в день так в ночи на його визов.

Передівсїм Анґлїйцї, здасть ся, мають до своєї розпорядимости безмежну скількість гармат, і то найтяжшого калїбру. Зі звуку їх гармат можна заключати про велике число великих гавбиць і гармат корабельних.

Однак нїмецька артилерія не уступає анї на один волос щодо обслуги, точности і успіху. Нїмецька артилерія стріляє рідше підчас щоденної перестрілки, хиба має перед собою переведенє якоїсь надзвичайної задачі, приміром підчас нападу неприятеля. Тодї ґранати і шрапнелї падуть густим дощем. Лучало ся, що за 1¾ хвилї вистрілено 1.600 ґранатів і шрапнелїв на наступаючих Анґлїйцїв і Французів.

Анґлїйцї і Французи зовсїм не щадять амуниції. Не є се нїщо надзвичайного, коли вони вистрілюють денно нераз більше нїж по 200.000 набоїв. Відношенє щоденно відданих стрілів в порівнаню з Нїмцями представляє ть ся як 10 до 1. Анґлїя і Франція можуть собі на се позволити, бо для них працюють фабрики майже цїлого сьвіта. Нїмцї, які мусять числити на свої власні сили, і які мусять заосмотрити в амуницію власні війска і своїх союзників на ріжних боєвих фронтах, поступають дуже ощадно. Кождий нїмецький стріл мусить сповнити призначену задачу.

Битва над рікою Сомою належить до найбільших і найстрашнїйших воєн в історії. Годї сказати, кілько властиво гармат бере в нїй участь. Нїмецькі офіцири оцїнюють число гармат на 10.000.

„Побіда буде по тїй сторонї, — заявив шеф штабу одного нїмецького корпуса — котра буде мати більше залїзної волї і сталевих нервів. Се боротьба сили волї, енерґії, образованя, орґанїзації і хоробрости. Ми думаємо, що наші жовнїри мають сї прикмети. Наші люди є також сьвідомі сього, за що вони борють ся".

Нїмецькі офіцири загрівають до боротьби своїх жовнїрів, представляючи їм наслїдки на случай, коли би неприятель перейшов границї їх вітчини.

Серед руїн знищеного місточка полковник виголосив до жовнїрів отсї слова: „Се, що бачите, станеть ся і в нашій вітчинї, коли позволимо ворогам вдерти ся через границї Нїмеччини. Представте собі, що ті знищені села і міста — се ваші рідні села і міста, що сї убогі старцї, жінки і дїти — се ваші власні батьки, мами, жінки і дїти. І ми мусимо бороти ся, щоби недопустити до такого знищеня і нужди в нашій вітчинї. Наша цїль і наш обовязок: здержати неприятеля або згинути. Як довго буде в наших серцях любов до вітчини, так довго Французи й Анґлїйцї не зможуть нас перемогти. І коли би ворог мав дійти до Берлїна, не остав би при житю нїодин Нїмець, але не остав би також нїодин Француз анї один Анґлїєць, щоби сьвяткувати побіду!"

* * *

Французи й Анґлїйцї протягом сїмтижневої битви відзискали 52 квадратових миль територїї. В руках Нїмцїв находить ся ще 8.000 квадратових миль французької і 11.000 квадратових миль бельґійської територїї.

За кожду стопу відобраної землї мусїли союзники дуже дорого заплатити. Чи вистарчить їм людий, аби таку страшну цїну заплатити і за решту землї?

РАЗОМ В ГОРУ!

Висше йдїм! Там тьми не буде!
Пійдем, братя, пійдем, люди;
Станьмо разом — красше буде!

Хоч нас стрінуть хмароломи,
Чорні хмари, бурі, громи;
Не ляйкаймось! — скажім, хто ми!

Гляньмо в гору: там щось веть ся,
Чорна хмара в хмару беть ся,
Сходить сонце — день сьміеть ся...

Най пропаде час незгоди!
Схвилювались тихі води,
Пробудились всї народи.

Довго филї весни ждали;
Вчули силу, лїд зломали,
Сонні мрії геть прогнали.

Без зневіри, без розпуки,
В боротьбу, хоч би й на муки —
Ходїм разом! — Даймо руки!

М. Захаркевич.

Бостон, Масс., 6. серпня, 1916.

РОСІЙСЬКА ОФЕНЗИВА
ЗБЛИЖАЄТЬ СЯ ДО КІНЦЯ.

Воєнний кореспондент Карло Акерман, який перебуває в головній кватирі Гінденбурґа, доносить:

„Російська офензива зближаєть ся до кінця; найгірша хвиля вже проминула". Так пояснював менї нинї один з висших офіцирів нїмецького штабу підчас дороги, яка вела здовж боєвої лїнії нїмецьких і австро-угорських війск.

Москалї, зовсїм здержані над Стоходом, розпочали наступ дальше на полудни, щоби переломити боєву лїнію австро-угорських війск. Однак і там їх зусиля зачинають щораз більше слабнути.

„Хвилеві успіхи, які віднесли російські війска, стали тепер для них самих небезпечними" — пояснював менї дальше нїмецький офіцир. „Москалї розпочали небезпечну гру. Чим дальше їх полудневе крило посуваєть ся наперед, тим більше ослаблюють вони своє крило на півночи над Стоходом. Через успішний протинаступ союзних війск на Волини можуть російські війска у східній Галичинї опинити ся в дуже небезпечнім положеню".

Офіцири, з якими я сходив ся, признавали, що Москалям удало ся на початку наступу напасти несподївано на австро-угорські війска. Через кілька тижнїв Москалї мали рішаючу перевагу. Але їх успіхи скінчили ся з хвилею, коли надійшли нїмецькі резерви і здержали їх в дальшім наступі на Ковель і Львів. Тепер цїла боєва лїнія зреорґанїзована і Москалї небавом зачнуть тратити те, що з накладом великих жертв здобули.

Останної ночи ночували ми недалеко боєвої лїнії, на котрій дня 8. серпня Москалї потерпіли великий погром. Через дві години приходжував ся я здовж боєвого фронту і приглядав ся, як 11-цалеві нїмецькі гармати бомбардували російські становища. Майор Келєр, колишний нїмецький війсковий аташе при амбасадї у Вашінґтонї, пояснював менї воєнне положенє в тїй околицї.

Нічний образ війскового житя позістане менї завсїди в памяти. У віддаленю кількасот метрів від становищ неприятеля розложено великі огнї, які осьвітлювали небо. Війскові банди вигравали ріжні мельодії, далеко лунав спів нїмецьких жовнїрів. В ночи не упав нїодин стріл. Підчас ночи панує звичайно завішенє оружа. Москалї стріляли від часу до часу у воздух сьвітляними кулями, щоби осьвітити терен перед окопами, обавляючи ся несподїваного нападу.

Марко Скритий.

СЕРЕД НОЧИ.

Як ніч наступила,
Питаю ся я:
„Скажи менї, нічко,
Яка цїль твоя?"

„Щоб сонце зїдати",
Сказала менї.
„Будеш красше мріти,
Будеш спати в снї.

ДЕЩО ПРО РОЗВІЙ НАШОЇ МУЗИКИ.

Важне для наших музиків, діріґентів і для всїх українських товариств.

Одною з найкрасших штук є безперечно музика вокальна й інструментальна, котру народи від найдавнїйших часів аж по нинїшний день плекають і удосконалюють. Дуже інтересним є історичний розвій співу і музики та музичних інструментів, однак се не лежить в програмі моєї нинїшної статї. Добре булоб, аби хтось із наших музиків подав історичний нарис розвою співу, музики й інструментів. Се певно многих зацїкавилоб.

Спів і музика є невідступними товаришами чоловіка від колиски аж до гробу. В горю і радости, при забаві і ріжних виступах та манїфестаціях не обійдеть ся без співу і музики. Нам відомо, що старинні народи уживали при своїх богослуженях співу і музики. Також і християнська церква завела спів, а опісля й музику при богослуженю. Християнська церква є якраз огнищем дальшого розвою і удосконалюваня співу й музики.

Коли в роцї 1785 засновано у Віднї перше товариство співацьке „Ґезанґферайн", то на отворене сего товариства прибув сам цїсар Йосиф II., аби особисто зложити свої желаня. Між иншим він сказав: „Тішу ся, що мій народ плекає пісню і музику, бо вони ублагороднюють душу і серце чоловіка та підносять його до висшого степеня культурности". Також фільософи і педаґоги згідні в тім, що спів і музика ублагороднюють душу і серце чоловіка. Сї мотиви були також причиною, для чого спів і музику заведено яко предмет наук у всїх школах цїлого сьвіта.

Знаємо також з досьвіду, що того чоловіка, котрий не любить співу і музики, треба уникати, бо такий чоловік буває злобний, мстивий і недобрий. Один нїмецький поет говорить: „Де співають, там осїдай, бо злі люди не мають пісень".

Як кождий народ плекає свою народну і штучну пісню і музику, так і ми Українцї плекаємо свої пісні і свою музику. Та нїгде правди дїти, що розвій нашої вокальної й інструментальної музики іде трохи повільнїйшим кроком нїж у инших народів.

Я глядів за причинами сего повільного розвою в старім краю і тут на американській земли. І я прийшов до заключеня, що на се зложило ся чимало причин. Найголовнїйшою однак є, що ми самі не знаємо, що маємо.

Часто приходило ся менї чути закиди, мов би ми не мали творів музичних. Я се рішучо заперечую. Наші композитори написали множество першорядних ріжнородних творів музичних, котрі напевно осягнули би сьвітову славу, колиб передівсїм ми, а потім і чужі народи з ними познакомили ся. Ми маємо великий скарб в народних піснях, якими нї один инший народ не годен повеличатись. Із сего народного скарбу черпали і черпають наші композитори дуже часто засоби до своїх творів музичних. Тому можна сказати, що твори наших композиторів доповнюють лише нашу народну вокальну й інструментальну музику, через що вона стала чисто національною.

Хоч плеканє лише народної і національної музики не є гріхом анї блудом, то все таки можу сказати, що се є хінський мур, який спинює поширенє нашої музики між чужими народами.

Я знаю напевно, що велика часть наших музиків і діріґентів не знає навіть в приближеню творів музичних, а тимсамим і наших композиторів. І відки їм се знати, коли велика часть творів музичних наших композиторів лежить в рукописях майже нїкому незнана. Лише одна, дуже маленька частина творів музичних є опублікована, а і се теперішна війна напевно цїлковито знищила. Друга частина музичних творів курсує лише в переписях і то часто-густо з раз'ячими блудами.

Наші композитори написали богато хороших сьвітських і церковних творів музичних, котрими можемо сьміло перед сьвітом повеличати ся. Пожаданим булоб, аби хтось завдав собі працї і написав дещо про наших померших і жиючих композиторів, та щоб вичислив бодай приближно їх працї музичні. Се доказалоб, яку скількість музичних творів наші композитори написали, хоч ми про них нїчого не знаємо. Я можу напевно сказати, що нашим музикам і діріґентам звісна заледви десята часть всїх творів наших композиторів.

З уваги, що я з нашим славним композитором Денисом Січинським заложили і провадили „Видавництво музичне Станиславівського Бояна" і удавали ся до всїх композиторів за їх музичними творами, котрі на мої руки надходили, мав я нагоду пізнати і видїти, яка сила гарних творів музичних лежить в рукописях. Перед війною прислали менї велику часть сих нот, переважно в рукописях, котрі маю тут у себе. Сими днями виготовлю катальоґ тих музичних творів, які маю і оголошу в часописях, щоби наші музики, діріґенти і наш співолюбивий народ знали, які твори музичні знаходять ся у мене.

Я маю 120 хорів мішаних, 110 хорів мужеських, 55 пісень сольових в супроводї фортепяна, 22 дуетів, 25 терцетів, 68 ріжнородних творів церковних, 12 Служб Божих ріжних композиторів на мішані і мужеські хори, 10 творів театральних, 45 творів інструментальних, як: фортепянових, орхестральних та инших комбінацій інструментальних. Між сими творами музичними є більша часть в рукописях, що ще не є нїкому знані. Спис сих творів, як кажу, оголошу в катальоґу всїх творів музичних, які маю в себе, і на бажанє вишлю охотно кождому, хто буде лише потребувати. Із сего катальоґу буде міг кождий вибрати собі потрібний твір і замовити у мене відпис. Я радо відпишу кождому за зворотом моїх видатків.*)

Сподїваю ся, що сим способом бодай в части причиню ся до розвою нашої музики тут за морем.

Щоби наші музики, діріґенти і наш загал обзнакомити з творами музичними, треба:

1) Сьвітські і церковні твори музичні видавати періодично друком.

2) Щоби наші музики і діріґенти самі познакомлювали ся з нашими творами музичними і в сей спосіб розширяли свій репертуар музичний.

3) При ріжних продукціях музичних та концертових втягати нові незнані твори музичні і в сей спосіб познакомлювати наш загал з нашою гарною і милозвучною музикою.

4) Всї твори музичні точно виконувати так, як вони написані, а не робити з них карикатур.

5) Конечно видати практичний підручник для початкуючих наших діріґентів, котрі малиб з чого свої музичні відомости черпати.

Під сим зглядом поступили Українцї в старім краю в дечім наперед і зачали рівнати ся з культурнїйшими народами, та теперішна війна певно все знищила і буде потрібно все наново зачинати і здобувати.

Коротенько подаю, як в нашім краю розвивало ся видавництво музичних творів.

В 80-тих роках минулого столїтя появляєть ся у Львові перше видавництво музичне під проводом О. Нижанковського. Під його проводом вийшло кілька зошитів мужеських хорів. В той час зачали ся також мандрівки співацькі.

В ту пору видає о. Матюк „Бояна" і „Кобзаря". В сих двох виданях містило ся около 50 пісень на мужеські і мішані хори. Пізнїйше зачав видавати „Львівський Боян" ріжні твори музичні. Під сим зглядом має „Львівський Боян" найбільші заслуги, бо видав много гарних творів. Та лихо лежить знова в тім, що він не оголошував своїх видань і тому мало хто про них знав.

В 1902 р. зачав я з Денисом Січинським видавати ріжні твори музичні під назвою „Видавництво Музичне Станиславівського Бояна". Ми видали в 22-ох випусках 68 творів музичних.

В тім часї написав Денис Січинський 150 українських народних пісень на один голос під назвою „Ще не вмерла Україна" і 24 коляд (се його передсмертна праця) в супроводї фортепяна. Оба сї твори музичні видала Книгарня Штавдахера в Станиславові.

„Просьвіта" у Львові видала під назвою „Наша Дума" 50 пісень народних, які дуже гарно зґармонїрував Ф. Колесса.

Товариство співацьке наших академиків у Львові, „Бандурист", видало також много творів музичних, переважно хорів мужеських.

Около 1910 року зачав видавати твори музичні Віницковський, наш композитор, під іменем Ярославенко, автор „Сокільського маршу". З початку виходили випуски під назвою „Торбан", а опісля під назвою „Українська Накладня". Се видавництво було дуже гарне і видало много музичних творів. Однак, як зачуваю, Москалї знищили весь склад сего видавництва.

На Українї закордонній видано також богато музичних творів. Майже всї твори музичні нашого найславнїйшого композитора Миколи Лисенка видала Книгарня Ідзїковського в Киеві. Се видавництво є одно з найстарших і найгарнїйших, та на жаль ми аж в остатних часах зачали з него користати.

В Петербурзї появили ся два томи народних пісень на один голос в супроводї фортепяна, укладу А. Єдлїчки.

В найновійшім часї появили ся на Українї в Росії видавництва К. Стеценка, Давидовського і инших, про котрі на жаль ми дуже мало знаємо.

Крім сих періодичних видань появило ся ще богато одноразових випусків.

Всї ті виданя музичні причинили ся чимало до розвою нашої музики, однак вони не заспокоїли запотребованя, анї не познакомили наш народ із всїми нашими творами музичними, котрі лежать в рукописях. Найгарнїйші твори наших галицьких композиторів курсують лише в переписах і тому закрало ся до них богато блудів.

Я цїкавив ся розвоєм штуки музичної по сїм боцї океану і дійшов до пересьвідченя, що Українцї тут під сим зглядом дуже бідні.

Репертуар наших церковних і сьвітських хорів є дуже бідний. Наші тутешні музики і діріґенти привезли вправдї із собою деякі засоби музичних творів, але вони не вистарчають анї їм самим, анї нашому загалови.

Коли зважимо, що майже у всїх місцевостях Злучених Державах, Канади, Бразилії і Арґентини, де лише живе наш народ, засновують ся церкви і повстають ріжнородні товариства, котрі устроюють концерти, театральні представленя і ріжнородні манїфестації, то і не диво, що наші музичні засоби тут за морем є зовсїм невистарчаючі. Брак творів музичних, церковних і сьвітських, даєть ся тут дуже відчувати. Найлїпшим доказом мого твердженя є те, що в остатних місяцях зачали появлятись і тут деякі виданя музичні, котрі мають богато браків під зглядом музичним і артистичним.

З огляду на велику вагу справи прошу всї часописи, щоби були так добрі і передрукували сю статю в своїх газетах.

Евген Якубович.

*) Писати можна на адресу п. В. Гришка, 701 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Вибір поезій Івана Франка.

Вже вийшов з друку накладом „Свободи” Вибір Поезій Івана Франка. Ся книжка обнимає 128 сторін друку слідуючого змісту: Житепись Івана Франка. — Мойсей (поема). — Із книги Кааф. — Каменярі. — Наймит. — Гимн. — Важке ярмо. — Строфи. — Притча про житє. — Сей збірничок поезій повинен находитись у кождого Українця, а передівсім повинні його набути бібліотеки товариств і читальні. В теперішній порі, коли скрізь по наших громадах устроюють ся концерти в память Ів. Франка — ся книжка віддасть комітетовим таких сьвят незвичайну прислугу. При помочи сеї книжочки, в якій находить ся обширна житепись Ів. Франка, можна виладити гарний відчит та найти в ній богато добірного матеріялу для деклямації. Наклад невеликий, а ціна приступна для кождого, бо всего 35 центів. Замовленя належить висилати на адресу:

„SVOBODA”.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Діточий параліж розширив ся на 38 стейтів.

Департамент здоровля у Вашінґтоні подає статистику случаїв занедужаня з причини діточого паралїжу. Ся недуга розширила ся на 38 стейтів, а число занедужавших дітий сягає 11.717. Паралїж ширить страшне спустошенє. 37 родин в Ню Йорку, в яких було по кілька дітий, остали тепер самітні. Лїкарі і державні власти старають ся всїми способами знищити його. Сього тижня в Ню Йорку випущено зі шпиталю 15 дітий. Їх вдало ся виратувати від смерти, однак остали ся на ціле житє калїками. Кожде має якусь часть тіла спаралїжовану. Одно має спаралїжовані руки, друге ноги, трете рамена і т. п. З Канади прибуло тут 30 шпитальних доглядачок. Хоча власти звертають пильну увагу на сю недугу і старають ся всїми можливими способами її нищити, одначеповж паралїж з кождим днем змагає ся. Шпиталї переповнені. По троє недужих дітий лежить на однім ліжку, а нові жертви недуги що дня прибувають.

Шкільні ферії продовжено.

З причини недуги діточого паралїжу початок шкільного року в Ню Йорку відложено о 2 тижні пізнїйше. Шкільна наука для малих дітий пічнеть ся 25. вересня. Для дітий дорослих, висше 16-року житя, школа буде отворена 11. вересня б. р.

Непорозумінє між зелїзничими робітниками і компаніями поволи щезає.

Непорозумінє з причини зелїзничого страйку здасть ся бути вчасти полагоджене. У Вашінґтонї від кількох днів відбувають ся переговори між юнїйними делеґатами і заступниками компаній, в яких посередничить президент Вілсон. По довгих дискусіях компанії згодили ся на 8-годинний день праці. Платня робітників має остати ся тасама, що й дотепер. Наради продовжують ся дальше і є надія, що зелїзничого страйку не буде.

В Ню Гейвен, Конн., заносить ся на страйк.

Юнїйні робітники „Вінчестер Репітінґ Армс Ко.” викликали страйк, на котрий вийшло 300 робітників. Прочі, яких є ще около 700 (юнїйних робітників), ждуть на рішенє компанії. Робітники домагають ся 8-годинного дня праці. Поліція стереже фабрику.

Ще про торговельника „живим товаром”.

Справа Йоська Ботвіна опинила ся в нюйорськім суді. Торговельник „живим товаром” відкриває поволи цїлу тайну, про що буде пізнїйше оповіщено. На розправі товпа людий. Кождий питає Ботвіна, де є його дочка. Один властитель готелю в Куни Айленд, Н. Й., спитав Ботвіна, чи він не знає, де є його 14-лїтна дочка. Вона пійшла була на баль і більше не повернула. Подібний запит поставила також одна робітниця, котрій пропала дочка. Ботвін заявив, що обі висше згадані дївчата „працюють” в однім „заведеню” при улици Бовери в Ню Йорку.

На одній розправі судія запитав Ботвіна: „Чи ти не знав, що поступаєш негідно, заманюючи шкільні дївчата до дому розпусти?” — „Я знав, що роблю на тім добрі гроші, а проче мене зовсїм не обходило” — відповів Ботвін.

Дальше виявило ся, що властителї тих „інституцій”, хоч заробляли по 100 до 500 долярів тижнево, не мали в своїх „заведенях” телефонів. Коли було потрібно уживати телефону, то вони йшли до котрогонебудь склепу. В розмові через телефон нїколи не уживали слів „дївчина”, „женщина”, але замісць них послугували ся словами „пачка циґарів”.

Найменьше мілїон підроблених долярів.

Сими днями нюйорська поліція попала на слїд фальшівників гроший. Є їх 8, а всї Італїйцї. Де була їх фабрика, ще покищо не звісно, але найголовнїйших „фабрикантів” заарештовано, тому поліція сподїває ся, що всї подробиці в тій справі будуть їй знані. Фальшівники виробляли 1, 2, 5, і 10-долярові цертифікати, а коли вже сума виносила около 2.000 долярів, тоді пускали ті гроші в рух. Обчислено, що сума підроблених ними гроший сягає близко одного мілїона долярів, а може й більше. Гроші є так знаменито підроблені, що довший час нїхто не звертав на них уваги. Кождий думав, що се правдиві гроші. Власти попали на слїд підроблених банкнотів лише случайно. „Менаджер” „грошевої фабрики” купив фотоґрафічні і лїтоґрафічні машини і ріжного рода друки за суму 2.000 підроблених долярів. Купець переглядав сї гроші, але не зауважив нїщо сфальшованого. Аж коли „менаджер” фабрики гроший по короткім часї відпродав йому машини з опустом 65%, се видало ся купцеви дуже підозрілим і він повідомив про се поліцію. Рівночасно предложив поліції кілька паперових банкнотів для розслїдженя їх правдивости. По довшім розслїджуваню виявило ся, що гроші є підроблені і поліція сейчас стала пошукувати за „фабрикантами”. Тепер має їх у своїх руках.

Нелюдяний батько.

Минулого четверга явила ся в суді в Орендж, Н. Дж., 9-лїтна дївчинка, Лєна Даквіно, щоби зложити зізнаня в справі її арештованого батька. Нелюдяний Італїєць припинав свою маленьку дочку на ланцуху в задній части дому і немилосерно над нею знущав ся. Дитина має на лици слїди батькових зубів, якими він її часто кусав. В суді він не перечив своєї вини. Його засуд відбудеть ся 31. б. м.

В суперечцї о свою жінку фармер застрілив лїкаря.

Лїкар Ф. Д. Бішоп і фармер Ф. Круфорд з Атлянта, Джорджія, сперечали ся за Круфолдову жінку. В вівторок в ночи підчас суперечки оба противники почали стріляти до себе з револьверів. Жертвою перестрілки впав лїкар. Перед судією фармер зізнав, що убитий ним лїкар все казав, що він має якісь претенсії до його жінки.

Женщина убила женщину.

На зелїзничім двірци в Мерісвіл, Мо., 45-лїтна женщина Ґілмор застрілила з зависти молодшу від себе женщину, Елу Шіпс. Ела Шіпс розвела ся зі своїм мужем, а убийниця позавидувала їй того щастя і рішила ся убити її револьверовим вистрілом.

Покалїчив маму кріслом.

Юлїян Юзевіч з Джерзи Сіти засїв до вечері і розпочав зі своєю мамою, 63-лїтною старушкою, горячу суперечку. По хвили зірвав ся з місця, вхопив крісло і вдарив ним маму по голові. На крик старушки збігли ся сусїди і побачили її в кутику кімнати з окровавленим лицем. Розлючений 31-лїтний синок готовив ся завдати мамі поновний удар кріслом. Прикликаний полїсман арештував виродного сина, а поліційні власти замкнули його до вязниці.

Молоді скритовбийники.

Шікаґовська поліція заарештувала двох 17-лїтних хлопців, котрим закидають убийство свого товариша, також 17-лїтного молодця, Шапіра. Трупа убитого знайдено над берегом озера біля зелїзничого шляху, „Мішіґен Сотерн Рейл Вей”. Убийниками є Б. Едельсон і С. Новак. Вони враз з Шапіром вибрали ся на прогульку поза місто, а коли повернули домів, сказали, що їх товариш Шапіро упав з даху воза особового поїзду. Було би може на тім і скінчило ся, як би хлопці не були похвалили ся перед другими, що се вони обрабували, а опісля убили свого товариша. Се підслухала поліція і їх заарештовано.

Щурі заїли живого чоловіка.

На покладі тягарового корабля в пристани Томпкінсвіл, Стейтен Айленд, працював тесля А. Дасей. Коли переходив з одного покладу на другий, зачепив полою о зелїзну штабу і упав до пивниці, де був склад линв. Упав так нещасливо, що зломив собі ногу і не міг видістати ся на поклад. Кричав о поміч, але нїкого в той час на покладі не було, тому мусів остати ся в пивници. За два дні знайшли деякі части його тіла, а проче розшарпали щурі, яких там є незвичайно велике число.

Родичі прогнали з дому пса, а синок вкрав 85 цнт. і втїк з дому.

В Америцї приняв ся такий звичай, що коли родичі укарають дитину, вона сейчас покидає дім. Се вже так увійшло в житє, що навіть маленькі діти сим переняли ся. І от в Бруклинї в однім домі був пес, з котрим любив бавити ся 10-лїтний хлопчик. Пес робив забогато збитків, тому господар прогнав його з хати. В кілька днів пропав хлопець. Він погнївав ся на родичів за се, що вони прогнали пса. Вкрав у мами 85 центів і втїк. Коли дитини не було вже два дни, батько дав знати на поліцію. Поліція шукала за хлопцем, але не могла його віднайти. Згодом на головну поліційну стацію прийшов якийсь хлопчина і заявив перед капітаном поліції, що йому пропав пес, длятого най капітан дасть приказ поліції шукати за тим псом. Капітан, розвідавши ся про подробиці, прикликав полїсмана і велїв запровадити хлопця до дому його родичів.

НОВИНКИ.

Самоуправа для Польщі.

Півурядові депеші з Копенгаґен (столиці Данії) доносять, що цїсарським декретом в Австрії оповіщено самоуправу окупованих частий Польщі. Велике число інтернованих Поляків австрійське правительство велїло випустити на волю і позволило їм повернути до вітчини.

Гураган на Джемейцї.

Американський консуль доносить до Вашінґтону, що на Джемейцї (один з островів Західної Індії, належить до Анґлії) шалїла минулого вівтірка страшна буря, яка наробила дуже богато шкоди. Телєграфічні дроти зістали поперериванї, а збір бананів зовсїм знищений.

Зелїзний промисл в Німеччинї.

Помимо війни і браку робучих рук, зі всїх европейських держав Німеччина продукує тепер найбільше зелїза. В липни 1914 року в Німеччинї видобуто 1 мілїон 561 тисяч тон зелїза, в липни 1915 р. видобуто 1 мілїон 47 тисяч тон, а в липни б. р. видобуто 1 мілїон 134 тисяч тон. Щоденна продукція зелїза виносить 36.590 тон.

12-лїтний жовнїр.

Підчас візити анґлїйського короля на західнім терені війни віднайшов він наймолодшого жовнїра в своїй армії. Є ним 12-лїтний Бельґієць, Йосиф Лєфур. Батько його вже давно вбитий, а маленький Бельґієць вступив добровільно в ряди анґлїйської армії, щоби пімстити смерть свого батька. Хлопчина жалував ся перед королем, що не має нагоди здибати ся в боротьбі з Німцями, бо офіцири не пускають його до передних рядів, лише кажуть іти позаду разом з транспортами.

Іван Франко.

ІЗ КНИГИ КААФ.

(Конець).

VI.

Дївчино, каменю дорогоцінний,
Затоптаний в болото, тванею вкритий,
Та й доси в блиску свойому нетлїнний!

На тебе я дивлю ся сумовитий:
Який богатий скарб чутя й любови
Марнуєть ся, розтоптаний, розбитий!

Огонь, що так горить у твоїй крови,
Нагадує менї часи старії,
Коли чутя не гнули ще в окови.

Така як ти колись в Александрії
Співаючи по улицях ходила
Під іменем Єгиптянки Марії.

І так як ти й вона тоді твердила:
„Усїх люблю! Чи бідний чи богатий,
До мене йди і попускай вудила

„Своїм бажаням! Я не для заплати
А через той огонь, що в жилах грає,
В свої обійми рада всїх приняти!

„В кого жура сон нічю пожирає,
Хто радощів не має з ким дїлити,
Хто пристрасти пожежею згарає,

„Хто в праці гнесь, без діл не може жити, —
До мене йдіть! Я всїм на своїм лонї
Дам рай — або про рай хоч хвилю снити”.

Благословлю уста твої червоні
І очи ті безсоромно огнисті —
Дві зорі на румянім небосклонї!

І груди ті прегрішні і пречисті,
І стан гнучкий і сьміх — серпанок срібний,
Що закрива безодні горя мглисті.

І лад той навіть клясти я нездібний,
Що впхнув тебе в безодню ту без тями:
З усею поганю він був потрібний,

Щоб розвалить міцну стїну між нами,
І дав нам здибатись і полюбить ся
І розійтись розбіжними стежками.

Нераз іще твій вид менї приснить ся,
Нераз іще імя твоє кохане
Прошепчу я тужливими устами.

Благословлю тебе. Де лиш постане
Нога твоя, нехай там радість сяє,
Най сьміх лунає, хоч і серце вяне.

І ти не думай, що тебе чекає!
За тим, що щезло — безхосенні жалї,
А на переді смерть усїх спіткає.

В бруднім заулку, в ясному шпиталї,
Чи в власнім ліжку, всїм одна дорога!
Найкраєша чвірка не заїде далї.

А ти не дбай, і доки тілько змога,
Сїй радощі, плекай любовні мрії,
І жаль гони від свойого порога

За прикладом Єгиптянки Марії.

VII.

Опівніч. Глухо. Зимно. Вітер виє.
Я змерз. І випало з холодних пальців
Перо. І мозок стомлений відмовив
Вже послуху. В душі глубока павза.
Нї думка, нї чутє, нї біль — нїщо
В нїй не ворушить ся. Завмерло все,
Немов гнилий ставок в гущавинї,
Якого темну воду не ворушить
Вітровий подих.

Але щить! Се що?
Чи втопленники з болотного дна
Встають і з хвиль вонючих простягають
Опухлї, зеленуваті руки?
І голос чути, зойк, ридане, стогін —
Не дїйсний голос, але щось далеке,
Слабе, марне, тїнь голосу, зітханє
Чутне лиш серцю, та якеж болюче,
Яке болюче!...

„Тату! Тату! Тату!
Се ми, твої невроджені діти!

Се ми, твої невиспівані співи,
Перед часом утоплені в багнюці!
О, глянь на нас! О, простягни нам руку!
Поклич до сьвітла нас! Поклич до сонця!
Там весело — нехай ми тут не чахнем!
Там гарно так — хай тут не гниєм!”

Не вийдете на сьвітло, небожата!
Не вивести вже вас менї до сонця!
Я сам отсе лежу у темній ямі,
Я сам гнию тут до землї прибитий,
А з диким реготом по моїй груди
Тупоче, бє моя лихая доля!

І ще раз чути: „Тату! Тату! Тату!
Нам зимно тут! Огрій нас! Лиш дихни
Теплом, що з серця йде, повій весною,
А ми пурхнем, оживемо, заграєм!
Весняним чаром, співом соловейків
Наповнимо твою сумну хатину,
Арабських пахощів на своїх крилах
Нанесемо, коверцем пишнобарвним
Розстелимось під твоїми ногами.
Лише тепла нам! Серця! Серця! Серця!”

Деж я тепла візьму вам, небожата?
Уста мої заціпило морозом,
А серце в мене вижерла гадюка.

VIII.

Як голова болить!

Пожовклі карти
Рукопису старого помаленьку
Перебігають стомлені очи,
А в голові грижа немов павук
Снує сїтки, немов штукар у тьмі
Пускає сині, білі, пурпурові
Ракети, огняним млинком вертить ся,
То вказує в бенґальськім сьвітлї дикі
Якісь появи, що з тих карт пожовклих
Зривають ся, немов осїнне листє
Під подихом хуртовини...

„Прийшов
Сьвятий Матвій у город людожерів.
А люди ті такі звичаї мали:
Не їли хлїба, не пили води,
А тілько жерли тіло чоловіче
І кров пили. А хто чужий трапляв ся
У город їх, то тут його хапали
І вивертївши очи напували
Отруйним зїлєм і в тюрму саджали
І клали їсти їм траву-отаву”.

І вже щеза зперед очий рукопис,
І ту страшну історію читаю
У власнім серці: як я заблукав ся
У город — будь імя його прокляте! —
І повно мене отруйним зїлєм,
Як очи вибрано менї, щоб я
Не бачив, хто мене і по що вяже,
І як замісто хлїба довго-довго
Я годувавсь ілюзій диким зїлєм.

І ось я темний у тюрмі ридаю,
І не за тим ридаю, що пропало:
Не за свободою, яка нїколи
Свобідна не була; не за тим щастєм,
Що лиш у снах являлось та дразнило.
Лиш те болить мене, що зведений
До стану травоїдної худоби
Я тямки чоловіцтва ще не стратив.

Та ось бряжчать ключі, скриплять завіси,
Стукочуть кроки, — се сторожа входить.
Хтось шарпнув шнур, що вяже мої руки,
І роздивля табличку, що до них
Привязана. „Три дни ще і тоді
Час буде вивести його”.

Пійшли.
Менї не страшно. Щож, три дни! Могли
І зараз брать.

А може... може там
Далеко десь, по той бік Чорноморя
Маленька барка надува вітрила,
І в нїй сидить спаситель твій, що чудом
Перепливе безодню і війде
В останну ніч у сю сумну темницю,
І верне зір тобі і скаже: „Встань і вийди!”

Ге-ге, колись в леґендах так бувало,
Та не тепер! Не надій ся нїчого!
Мовчи і жди!

IX.

Як би ти знав, як много важить слово,
Одно сердечне, теплеє слівце!
Глибокі рани серця як чудово
Вигоює — як би ти знав отсе!
Ти певно-б поза болю і розпуки
Заціпивши уста безмовно не минав,
Ти сїяв би слова потїхи і принуки,
Мов теплий дощ на спраглї ниви й луки, —
Як би ти знав!

Як би ти знав, які глибокі чинить рани
Одно сердите, згірднеє слівце,
Як чисті души кривить і поганить
І троїть на весь вік — як би ти знав отсе!
Ти-б злість свою неначе пса гризького
У найтемнїйший кут души загнав,
Потїх не маючи та співчутя палкого,
Ти-б хоч докором не ранив нїкого, —
Як би ти знав!

Як би ти знав, як много горя криєть ся
У масках радости, бадужости і тьми,
Як много лиць, за дня веселих, миєть ся
До подушки горячими слїзми!
Ти-б зір і слух свій наострив любовю
І в морі слїз незримих поринав,
Їх гіркість власного змивав би кровю
І зрозумів весь жах в людському безголовю, —
Як би ти знав!

Як би ти знав! Та се знанє предавне;
Відчути треба, серцем зрозуміть.
Що темне для ума, для серця ясне й явне...
І иншим би тобі вказав ся сьвіт.
Ти-б серцем ріс. Між бур житя й трівоги
Булаб несхитна, ясна путь твоя.
Як Той, що в бурю йшов по гривах хвиль розлогих,
Так ти-б мовляв до всїх плачучих, скорбних, вбогих:
„Не бійте ся! Се я!”

ФОНД ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖЕРТВ ВІЙНИ.

299. Джерзи Сіти, Н. Дж. Володимир Костецький зібрав на книжочку У. Н. Р. ч. 13 **$5.00**

300. Бруклин, Н. Й. Василь Собуцький надіслав: 1) Збірку, яку зібрали Ів. Флінта і Петро Флінта на хрестинах у Тимка Безкоровайного від слідуючих: Т. Рубльовський $2.25; Ів. Яцина і О. Костюк по $1.00; І. Флінта, М. Мороз, М. Безгемблюк, Т. Яворська і К. Хомяк по 50 цнт.; П. Флінта, Т. Безкоровайний, З. Соловій, І. Кліпавло, В. Яворський і І. Гайдай по 25 цнт. Разом $8.25. — 2) Збірку, яку зібрали І. Ратушний і П. Флінта на весілю у Якова Івануся $7.26. — Обі збірки разом **$15.51**

3001. Бруклин, Н. Й. На весілю М. Кудрика зложили на руки М. Гудими і І. Кметя слідуючі гості: М. Боднар, М. Капелян і М. Гудима по $1.00; С. Лотоцький, Н. Лотоцька, І. Кметь, С. Гудима, І. Якимів, Я. Кузьма і М. Кудрик по 50 цнт.; Я. Боднар 35 цнт.; В. Дзінковський, В. Тижняк, А. Щепанюк, Г. Щепанюк, І. Борис, В. Шевський, С. Кудрик і В. Яворівський по 25 цнт.; М. Борик 20 цнт.; А. Кузьма і П. Дзівінський по 15 цнт.; М. Лучинський, С. Верцюх, І. Гумен, Б. Белпалюк, І. Кавчух і М. Мелкен по 10 цнт.; А. Суденька 5 цнт. — Разом **$10.00**

302. Ню Йорк, Н. Й. Уряд Укр. Пост. Роб. Товариства „Поморяни" надіслав жертви, які члени сего Товариства збирали при всіляких нагодах, як сьвяточна коляда і др., протягом воєнного часу, передаючи зібрані гроші до каси Товариства. Ухвалою піврічних зборів з дня 30-го м. м. рішено передати зібрані жертви на фонд вдів і сиріт, яким заряджує Фед. Українців в З. Д. Сума надіслана виносить **$89.90**

303. Вунсокет, Р. Ай. На хрестинах у Івана Продая зложили на руки Мих. Яцишина слідуючі добродії: Т. Гудз і А. Гудз по 50 цнт.; І. Рудик, М. Буката, А. Вишновецька, М. Яцишин і П. К. по 25 цнт.; Анеля Сарахман і Анна Гедів по 10 цнт., Н. Н. 5 цнт. Разом $2.50. Пересилка 5 цнт. — Одержано **$2.45**

304. Голійок, Масс. На хрестинах у Ст. Шевчука на взлив І. Затонського зложили на руки І. Процишина слідуючі добродії: В. Сминалюк $1.00; І. Затонський, В. Шевчук, С. Шевчук, М. Мазур і З. Салюк по 50 цнт.; І. Процишин, Я. Малик, І. Головацький, Т. Целень і Д. Цембрух по 25 цнт.; М. Войтович, А. Шевчук і О. Мороз по 10 цнт. Разом $5.05. Оплата пересилки гроший 5 цнт. — Надіслано **$5.00**

Разом $127.86
Попередно оголошено $4.923.69
ЗАГАЛЬНА СУМА $5.051.55

ФОНД ДЛЯ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

(Для ранених і на шпиталь для Укр. Січ. Стрільців у Львові).

230. Патерсон, Н. Дж. На хрестинах у Павла Похмурського зложили на руки Василя Артуса слідуючі: Дм. Фарбанець $1.00; В. Артус, Т. Гайда, М. Похмурський, Н. Федик, П. Похмурський і М. Похмурський по 50 цнт.; П. Дудяк 35 цнт. Разом $4.35. Оплата реджістрованого листа 12 цнт. — Надіслано **$4.23**

231. Елізабет, Н. Дж. На хрестинах у І. Киценюка жертвували: І. Киценюк $1.00; М. Шнира, С. Фиртас, Г. Хінащук, А. Фуртас, К. Пілат, Н. Киценюк, І. Попіль, М. Костишин і В. Кардаш по 25 цнт.; Л. Малафин і С. Генега по 20 цнт.; М. Огар 10 цнт. — Разом (прислав М. Шнира) **$3.75**

232. Нюарк, Н. Дж. На весілю у Дм. Калинкевича і Марії Ковалишин зложили на руки Стефана Бригідира і Трофима Держируки слідуючі жертви: С. Бригідир і П. Бица по $1.00; В. Бица 50 цнт.; Т. Держирука, Я. Гураль, С. Лучанко, Д. Козанкевич, М. Ковалишин, М. Бебес і М. Чадюк по 25 цнт.; Г. Капуцінський, Г. Пиригенда, В. Семиґен, Н. Бабич і Д. Мізьолек по 10 цнт.; С. Галько і М. Машко по 5 цнт. — Разом **$4.85**

233. Стейплетон, Л. Ай., Н. Й. Тов. ім. Мих. Павлика, від. 29 У. П. Р. О. Г. надіслало дохід з балю в сумі **$4.00**

Разом $16.83
Попередно оголошено $3.650.70
ЗАГАЛЬНА СУМА $3.667.53

НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

(Для вдів і сиріт і на відбудоване знищеного краю).

61. Рон, Па. Уряд тов. „Аматорський Кружок" прислав дохід з представленя „Убийники", яке відбуло ся дня 18. червня с. р., в сумі **$15.00**

62. Стамфорд, Конн. Василь Брелн прислав збірку з віча яке відбулось в тій місцевости дня 23. липня с. р. **$20.47**

Разом $35.47
Попередно оголошено $904.93
ЗАГАЛЬНА СУМА $940.40

Всі українські фонди є під зарядом Федерації Українців в Зл. Держ. Всякі жертви належить висилати впрост на адресу бюра Федерації. Гроші треба посилати почтовим або експресовим переказом, або в реджістрованих листах і виписувати на імя Ukrainian Federation of U. S., New York, N. Y., а не на імена поодиноких урядників Федерації.

Адреса бюра:

THE UKRAINIAN FEDERATION OF U. S. A., 611 Broadway, Room 818, New York City.

За Екзекутивний Комітет Ф. У. в З. Д.:
С. Ядловський, предс.,
М. Цеглинський, секр.,
А. Савка, касієр.

ВАЖНЕ ДЛЯ РОБІТНИКІВ.

—o—

Через Державне Бюро Праці можна одержати роботу в отсих місцевостях:

Ілліноіс: 10570. Кук Кавнті. Потрібно: Одного самотного до фармерської роботи. Знанє англійської мови і праці потрібне. $30 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

12581. МекГенрі Кавнті. 4 або 5 самотних до фармерської роботи. Знанє праці потрібне. $30 до $40 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

12507. Лівінґстон Кавнті. Одного самотного до фармерської роботи. Знанє праці потрібне. Харч, мешканє і пранє безплатні.

12510. Бун Кавнті. Одного самотного до фармерської роботи. Знанє англійської мови потрібне. Мусить вміти доїти корови. $35 місячно, харч і мешканє.

12496. Кук Кавнті. 15 до 20 жонатих або самотних до роботи коло цементу, вожения каменя, і т. п. при конструкційній роботі. Подорож мусять самі заплатити. 30 цнт. на годину.

Індіяна: 12599. Марейон Кавнті. Одного жонатого до фармерської роботи. Знанє англійської мови і праці потрібне. Бездітний. Подорож мусить сам заплатити. $30 місячно і удержанє. Платня за роботу жени $20 місячно.

12599. Марейон Кавнті. Одного самотного палача. $35 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні. 8 годин праці.

Канзас: 870/840. Вайандотте Кавнті. 15 робітників і 3 погоничів до роботи коло цементу. Жонаті або самотні. Звичайні години праці. 25 цнт. на годину.

Колорадо: 12556. Моффат Кавнті. Одного молодого мущини до роботи на фармі зі збіжем і інвентарем. Знанє англійської мови і праці потрібне. Подорож мусить сам заплатити. $40 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

Меріленд: 12516. Балтімор Кавнті. 12 дівчат до продаваня. Платня відповідно до спосібностий.

12515. Балтімор Кавнті. Одної стенографістки. Самотна. $10 тижнево.

12514. Балтімор Кавнті. 2 самотних женщин або дівчат до наклеювання скрипок. $5 тижнево на початок. Звичайні години праці.

Міннесота: 12561. МекЛіод Кавнті. Одного самотного до фармерської роботи. Знанє англійської мови потрібне. $2 денно і висше. Харч, мешканє і пранє безплатні.

870/6876. Катонвуд Кавнті. Одного самотного до фармерської роботи. 4 корови. Знанє англійської мови і праці потрібне. Подорож мусить сам заплатити. $12.50 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

12497. Ренвіл Кавнті. Одного самотного до фармерської роботи коло сіна і підчас жнив. Знанє англійської мови і праці потрібне. 3 корови. Подорож мусять самі заплатити. $45 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

12498. Геннепін Кавнті. 4 мущини до збираня ягід. $2.50 денно.

870/7273. Додж Кавнті. Одного самотного до фармерської роботи. Знанє англійської мови і праці потрібне. 3 до 4 корови. Подорож мусить сам заплатити. $1.50 денно, харч і мешканє.

Норт Дакота: 12560. Мортон Кавнті. Одного самотного до фармерської роботи. Знанє англійської мови і праці потрібне. Подорож мусить сам заплатити. $50 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

Ню Джерзи: 870/1448. Берґен Кавнті. Одної самотної женщини до хатної роботи, прати, чистити і т. и. $17 до $30 місячно, відповідно до роботи. Подорож заплатить ся, відтак стягнеть ся.

12622. Сомерсет Кавнті. Одного коваля, до кованя коний і до робіт. Знанє англійської мови потрібне. Жонатий або самотний. 9 годин праці. $75 місячно.

12506. Мідлсекс Кавнті. 20 теслів до конструкційної роботи. Самотні або жонаті. Подорож мусять самі заплатити. 10 годин праці. 55 цнт. на годину за 54 годин роботи.

Ню Йорк: 876/757. Ню Йорк Кавнті. 8 продавчинь обуви. Знанє англійської мови потрібне. $8 до $12 тижнево. Подорож мусять самі заплатити.

876/661. Дженессі Кавнті. 20 жонатих або самотних до роботи коло ґіпсу. Подорож заплатить ся з Бофало. 10 годин праці. 26 цнт. на годину.

12604. Ірі Кавнті. 10 до 12 жонатих або самотних до ладованя мішків зі збіжем на карах. 24 цнт. на годину; 2 до виладовуваня кар зі збіжем. 25 цнт. на годину. Подорож мусять самі заплатити. 10 годин праці.

Огайо: 12533. Отава Кавнті. 100 самотних до збираня і пакованя бросквинь. Знанє англійської мови потрібне. Подорож мусять самі заплатити. 25 цнт. на годину; 30 цнт. на годину для досьвідчених. Ручить ся за 10 годин праці і кождий день. Від 25. серпня до 25. жовтня.

12483. Куяґоґа Кавнті. Одного самотного до роботи на фармі зі збіжем, сїном і інвентарем. Знанє англійської мови і праці потрібне. 2 корові. $30 до $35 місячно. Харч, мешканє і пранє безплатні.

12579. Куяґоґа Кавнті. 4 досьвідчених робітників до направи автомобілів. Знанє англійської мови потрібне. $25 до $30 тижнево. Подорож мусять самі заплатити.

12563. Куяґоґа Кавнті. 12 або і більше першої кляси машиністів, пресерів і ґрайнерів. Жонаті або самотні. 30 до 40 цнт. на годину і $1.00 бонус кождого тижня за вироблені цїлі години. Даром перекуска в полудне. Подорож мусять самі заплатити. 8 годин праці.

Оклагома: 12620. Крейґ Кавнті. 11 жонатих або самотних до звичайної роботи. 10 годин праці. $2 денно. Подорож заплатить ся з Кензас Сіти.

Пенсильванія: 12629. Філядельфія Кавнті. 6 жонатих або самотних до звичайної роботи. Звичайні години праці. $14 до $15 тижнево.

12591. Філядельфія Кавнті. Неозначене число робітників до роботи коло печий і на варстатах, також продавців. Звичайні години праці. $16 до $18 тижнево; продавці $15 до $40 тижнево.

12511. Філядельфія Кавнті. Неозначене число здорових робітників до роботи в цератовні. Жонаті або самотні. Звичайні години праці. $13 до $15 тижнево.

12573. Делавар Кавнті. 8 до 10 покоївок, прачок і инших. Знанє англійської мови потрібне. $16 до $30 місячно, харч і мешканє. Звичайні години праці.

12577. Філядельфія Кавнті. Одної замужної женщини до хатної роботи; муж до роботи коло хати і їздити автомобілем. Знанє англійської мови потрібне. $50 місячно і удержанє. Звичайні години праці.

Віскопзін: 12575. Валворт Кавнті. Одного до роботи на молочній фармі. $20 до $35 місячно і удержанє, відповідно до спосібностий.

В справі осягненя праці належить звертати ся на адресу державного бюра, подаючи число повисше поданої праці.

U. S. LABOR BUREAU,
Room 8, U. S. Barge Office, Battery Park,
New York, N. Y.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА 1917 РІК.

—o—

Календар У. Н. Союза, який розходить ся у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бізнес, а залежить йому на тім, щоб про него знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенє до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20.000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів коштує 18.00 дол. Місце на окладинках та спеціяльні сторони дорозше, після умови. Пів сторони коштує 10 дол.; чверть сторони $5.00. Найменьше оголошенє може обіймати осьму часть сторони і коштує 3.00 дол. Хто хотів би в своїм оголошеню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бізнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовленя такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошенє буде о стільки дорозше коштувати, кілько винесе кошт виготовленя з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находити ся в редакції по день 30-го серпня. Гроші за оголошеня належить посилати рівночасно. Оголошеня на кредит безуслівно не будуть друкувати ся.

З гори зазначують ся, що всякі оголошеня від фірм „лікарських", що то лічать листовно на сотки миль, дальше оголошеня покутних „банкирів" без урядової запоруки, та всї такі оголошеня, з яких на перший погляд пізнати, що вони є обчислені на ошуканство легковірних, не можуть бути поміщені в календарі У. Н. Союза.

Фотоґрафії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі, театральні і т. п., котрі хотїлиб, щоби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1917 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30. серпня с. р. Рівночасно просить ся прислати з фотоґрафією чек або моней-ордер, виписаний на імя „Свободи", на суму $5.00. Сі гроші ужиєсь на покритє коштів виготовленя з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всї письма належить адресувати:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЯКІ КОРИСТИ ДАЄ У. Н. СОЮЗ СВОЇМ ЧЛЕНАМ?

Цілию У. Н. Союза є зєдинити в одну громаду всіх Українців, замешкалих в Америці, без огляду на їх політичні чи релігійні переконаня, нести матеріяльну поміч членам і їх родинам на случай смерти або нещастя члена, ширити серед своїх членів просьвіту і науку через видаванє часописи і просьвітних книжочок.

Головні користи для членів є отсі:

НА СЛУЧАЙ СМЕРТИ родина члена одержить посмертну запомогу, і то в цілости в такій сумі, на яку член був обезпечений.

НА СЛУЧАЙ КАЛІЦТВА АБО НЕСПОСІБНОСТИ ДО ПРАЦІ одержить член запомогу з фонду убогих.

Кождий член дістає ЧАСОПИСЬ І ПРОСЬВІТНІ ВИДАНЯ.

Крім сего одержують члени, за місячною доплатою до народного фонду в сумі 25 цнт. за кожду дитину, ДІТОЧУ ЧАСОПИСЬ, А НА СЛУЧАЙ СМЕРТИ ДИТИНИ, ЗАПОМОГУ У ВИСОТІ ДО $200.00 (на покритє коштів лїченя і похорону дитини). Спосібним дітям уділяє У. Н. Союз стипендії на покінченє наук у висших школах.

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ГУДСОН, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 273, взиває своїх членів на мітінґ, який відбудеть ся дня 20. серпня с. р. о 4-тій годині пополудни. Кождий член повинен явити ся, бо буде вибір двох нових урядників. — М. Ґжиб, секр.

ПЛЕЙНС, ПА. Бр. св. Андрея, від. 48, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся в неділю, 20. серпня с. р. о 2-гій годині пополудни в гали Ст. Вольського під ч. 341, Мідвіл, Па. Кождий член і урядник повинен явити ся на тім мітінґу і вирівнати свої довги, бо в противнім случаю поступить ся після статута У. Н. Союза. Также член, котрий не явить ся на тім мітінґу, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. Рівнож будемо приймати нових членів до Братства без вступного, а до У. Н. Союза після статута. — А. Лучинський, предс.; Т. Катулька, секр.

КОТСВІЛ, ПА. Бр. Сошествія св. Духа, від. 248, подає до відома всім своїм членам, що піврічний мітінґ відбудеть ся в неділю 20. серпня с. р., в гали п. Сутака під ч. 102. Мітінґ є дуже важний і розпічнеть ся о годині 12-тій, зараз по Службі Божій. Котрі члени мають який залеглий довг, повинні його вирівнати, бо в противнім разі підпадуть карі, або навіть можуть бути вичеркнені з Братства і з У. Н. Союза. Кождий член повинен привести зі собою нового члена, бо будеть ся приймати нових членів без вступного до Братства, а до У. Н. Союза після статута. — І. Гладій, предс.; А. Грицький, секр.

ФІНІКСВІЛ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 321, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеть ся в неділю дня 20. серпня с. р. точно о годині 2-гій пополудни. На тім мітінґу будеть ся приймати нових членів до Братства. Просимо наших тутешних Родимців прийти і записати ся. — І. Гозляш, секр.

СТАМФОРД, КОНН. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, отсим запрошує всі місцеві і околичні Товариства до ласкавої участи в нашім торжестві посьвяченя двох прапорів (українського і американського), котре відбудеть ся в понеділок, дня 4-го вересня 1916 після слідуючої програми:

Рано о год. 9-ій зібрані в польській гали при Шіссюн ул. товариства і делеґати сформують ся і удадуть ся походом улицями міста до айриського костела св. Івана при ул. Атлантік, де відбуде ся Сл. Божа нашого гр.-кат. обряду і акт посьвяченя.

По скінченю богослуженя вернуть ся всі товариства на галю, де відбудеть ся принятє позамісцевих товариств, делеґацій і гостий, а відтак баль. Перворядна музика. Ся забава потриває до рана. Позаяк справа вимагає як нїчисленнїйшої участи Українців, а передівсім участи зорґанізованих українських товариств, то ми є переконані, що всї дооколичні українські товариства, коли не в комплєті, то відповідними делеґатами з прапорами будуть репрезентовані і наше сьвято своєю присутностю звеличають. Заразом запрашаємо ще незорґанізованих місцевих і позамісцевих Українців. За добру забаву ручить

100 Комітет.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ І ЗАМОВЛЯЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакция не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертаєсь ся просто на адресу тої фірми, яка оголошує ся; в „Свободі" належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони засилають замовленя до фірм оголошуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

„Свобода" є органом У. Н. Союза і поміщує безплатно лиш оголошеня про засїданя відділів сеї організації. Прочі оголошеня є платні. Вимок становлять виказ жертв, коли гроші зістали відіслані до Федерації Українців в Злучених Державах, і ОГОЛОШЕНЯ ПРО НАРОДНІ ВІЧА, ЯКІ НЕ МАЮТЬ ЦІХИ ПАРТІЙНОСТИ. Такі оголошеня містимо безплатно, подаючи їх зміст в скороченю.

Оголошеня концертів, представлень, місцевих народних сьвят і манїфестацій поміщуємо лише за окремою оплатою, надісланою з гори. Коли з гори не одержимо належної заплати, то містимо лише згадку про заповіджений концерт чи представленє з поданєм дати і місцевости, і то лише тоді, коли дохід призначений на народні цїли.

Поміщуванє більших оголошень є коштовне, і сторони, даючі оголошеня, мусять самі покрити сі кошти, бо видавництво не має ніяких спеціяльних фондів на оплату таких коштів.

Всякі оголошеня мусять бути надіслані до адм. „Свободи" найменьше на три дни перед виходом даного числа часописи.

„СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

В сїй рубриці поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів. —Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось донїс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте аґентів до поширеня Вашого бізнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бізнесу.—Коли шукаєте дяко-учителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь речі.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бізнес або хочете купити чи обмінитись з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

За оголошеня поміщені в сїй рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

Пошукую **ПАВЛА КОЖУХА** з золочівського повіту Галичина. Перед кількома місяцями перебував в Когус, Н. Й. Голоситись до: Anna Malinowska, 257 — 2nd St., Passaic, N. J. 98 100

Даю до відома своїм краянам з Снятина, Галичина, що перебувають тепер в Злучених Державах, щоби писали до мене на слідуючу адресу: Dm. Kurawskij, P. O. Parry Sound, Key Junction, Ont., Canada. 99-1

НА ПРОДАЖ ФОНОҐРАФ з богато гарними рекордами в дуже добрім стані. Коштував $45.00 а властителька продасть його за $15.00. Голоситись до: Mrs. Petrak, Room 1, 98 East 7th St., New York, N. Y. 95-07

Пошукую краянки **МАРІЇ БАЛЬБУЗИ** з села Селище коло Старого Села, повіт Львів. Має перебувати в Бруклин, Н. Й. Хто би о ній знав або вона сама, нехай зголосить ся на адресу: Johan Dumansky, 247 Clippert St., Detroit, Mich. 98-00

Пошукую своєї сестри **ТЕТЯНИ ПРИЙМАК** з села Цапівці, повіт Заліщики. Хто би о ній знав або вона сама, нехай зголосить ся на адресу: Basil Pryjmak, 157 — 30th St., Detroit, Mich. 0

Пошукую своєї кревної **ОЛЕНКИ КОРИЦЬКОЇ** з села Шельпаки, повіт Збараж. Хто би о ній знав або вона сама, зволить повідомити мене на адресу: Fred Kuszmir, Box 51, Oxbow, Sask., Canada. 10-2

Пошукую своєї сестри **КАТЕРИНИ РАДИК** з села Лісковате, пов. Добромиль. 7 літ як я мала від неї останний лист з Ню Йорку. Хто би о ній знав або вона сама, нехай зголосить ся до: Theodora Burkiwska, 105 Vine St., Oberlin, O. 0

Пошукую **МИКОЛУ ФЕДОРЧАКА** з села Ясені коло Перегінська, пов. Калуш. Хто би знав де він перебуває або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Nicholas Huhniak, 8 Branch St., Waterbury, Conn. 0

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ЦІКАВИХ КНИЖОК,

які має на складі КНИГАРНЯ „СВОБОДИ".

Американський Шляхтич. Образ з життя руських робітників, в 3-ох діях. — Ціна ....30 цнт.

Абу Касимові капці. — Арабська казка Написав Іван Франко. — Ціна 30 цт.

Американський гимн „Май Контри" під нотами в українськім перекладі. — Ціна .... 10 цнт.

Американець, веселий образ з життя народу зі співами, в трох діях. — Ціна ....15 цнт.

Американські трости. — Ковбок. (Казка.) — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.

Амалюнґа. — Займаюче оповідане з часів боїв між Европейцями а Індіянами в півн. Америці. — Ціна 20 цнт.

Бондарівна. Драма в 4. діях а 5. відслонах. — Ціна ....20 цнт.

Байки-небилиці. — Ціна .... 10 цнт.

Буквар для дітий першого року науки. — Ціна враз з пересилкою 30 цнт.

Блудний син. Образ з життя наших виселенців в Америці у 4 актах зі співами. — Ціна..........25 цнт.

Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — **Письмо** (6 ілюстрацій). — **Фляшка горівки.** — **Не в добрий час** (4 ілюстрації). — **Дні нашої слави і недолі.** — Ціна .... 15 цнт.

Весела читанка з образками. — Ціна ....15 цнт.

I. Вечері на хуторі біля Диканьки. II. Ярмарок в Сорочинцях. — Ціна 15 цнт.

Вічевий співаник. — Ціна .... 5 цнт.

Весела книжочка в 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна .... 35 цнт.

Вихованець. Народна комедія в 3. діях зі співами і танцями. — Ціна 25 цнт.

Вертеп. Сценїчна картинка для колядників, що ходять по хатах в часі Різдвяних Сьвят. — Ціна .... 5 цнт.

В неволі темноти. — Комедія з життя русько-американського народа в 3 актах. — Ціна .... 25 цнт.

Вода в природі. — Уміркований та щирий. (В. Винниченко). — Заграй. — Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 20 цнт.

В старім і новім краю. — Образ з сучасного життя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінци сеї книжки находить ся сьмішне оповідане „Сvадник". — Ціна .... 25 цнт.

Галка смерти. — Ціна.......... 5 цнт.

Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий. — Ціна .... 10 цнт.

Галицькі анекдоти. (Гумор. оповідания). — Ціна .... 10 цнт.

Ґеновефа. — Ціна .... 30 цнт.

Гаси огонь поки не розгорів ся і инші оповідания. — Ціна..........20 цнт.

Два домики і одна фіртка. Комедія в I. дії. — Ціна ....15 цнт.

Дяк. Оповідане Марка Вовчка. — Ціна ....20 цнт.

Дещо про звірята, рослини, каміне і скали. — В сїй книжці находить ся около 200 цікавих образків звірят, птахів і риб з докладним описом, де вони живуть. — Ціна .... 30 цнт.

Два брати, з байок Братів Ґріммів. — Ціна .... 15 цнт.

Де любов, там і Бог, оповідане. — Ціна ....10 цнт.

Девять братів і десята сестриця Галя. Дуже гарне оповідане. — Ціна 15 цнт.

Евстахій, повість з перших віків християнства. — Ціна ....30 цнт.

I. Жовнір. — II. Оферма. Новеля з війського життя. — Ціна .... 10 цнт.

Жінка і її значіне в суспільнім житю. — Сільський хірурґ (3 ілюстрації). — Смерть отаманова. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна 15 цнт.

Жителі Марса. — Ціна .... 10 цнт.

Журавлі. — Зміст: Журавлі (вірш). Закутник (оповідане). Новітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Пайлот Бют, оповідане про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере земля тепло. — Ціна .... 15 цнт.

Жіночий язик, індіянська казка. Невдалий линч, оповідане. — Ціна 15 цнт.

Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і життя в Америці. — Ціна .... 15 цнт.

З років війни. Сатиричні ілюстрації з европейської війни. Оповідания, відомости і інформації про український нарід, про старий край і Америку, богато ілюстровані. Понад 150 ілюстрацій. — Ціна ....30 цнт.

Збірка оповідань. Питка. Баштан-зїле. Безробітє. Павло. В суді. Чорт і Микитиха. Бокачка. Милосерність. Сліп і чоловік. Добра дочка. — Ціна 20 цнт.

З днів кровавої війни. Віршоване оповідане. — Ціна ....25 цнт.

За сестрою. — Є се найгарнійше оповідане в козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна .... 35 цнт.

З ріжних нив. — Зміст: Вся людська твар з хвалою прийде (вірш). Чого нам дійсно потреба. Не плотя ради, не плоди (вірш). Найбільший духовий поет (Данте Аліґієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть іти шапи? Ангел та пустельник (оповідане). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта.—Ціна 15 ц.

За вольности України. — Ціна.. 5 цнт.

Збірка повісток. — Ціна ....10 цнт.

З кого ся насьмівають, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Модний адвокат. Збірка оповідань. — Ціна .... 10 цнт.

Іван Коновченко і инші оповідания. — Ціна ....20 цнт.

Обширні цінники висилаємо кождому на жадане.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у повисшій адресі. Моні-ордер належить долучити до замовленя.

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПАВЛО КЕЛИЧАВА
МУЗИКАНТ І ДИРИҐЕНТ.

Достарчає музики на концерти, представленя, балі, пікніки, походи і весіля. — Дає лекції на всїх інструментах — смичкових і дутих. — Адреса:

P. KELECHAWA,
138 Morris St., 67 Greene St.,
Jersey City, N. J. 40c-

ВИНАХІДЧИКИ!

Коли хочете дістати інформації в який спосіб

ОСЯГНУТИ ЗАБЕЗПЕЧЕНЕ

ВАШИХ ВИНАХОДІВ,

то пишіть на понизшу адресу у своїй рідній мові а дістанете сейчас совісну пораду ТАКОЖ У ВАШІЙ МОВІ.

На жадане висилаємо даром книжочки з описами. 67c-

A. M. WILSON
311 VICTOR BLDG.,
WASHINGTON, D. C.

ЯВНІ ФАКТИ ПРО ДІТИ.

Не кашляйте над дитиною — кашель має в собі заразки.

Що Kopp's Baby's Friend є найлучшим і наиуспішнийшим ліком на звичайні дїточі недуги як: безсонність, умучене, запір, здутє, бігунку, корчі внутренностий, і т. д. і т. д., а такамо на болї підчас зубкованя, є явно доказане міліонами а міліонами родичів, що вратовано їх діти в часї слабости сим ліком. Нїодна мати не повинна брати на себе відповідальности, пробувати який инший, дешевший лік, як сей правдивий, позаяк се може скінчити ся нещасливо і тому не уживайте нічого, тільки правдивий Kopp's Babys' Friend.

В двояких бутельках: 25 цт. і 50 цт. Наколи не можете дістати Kopp's Baby's Friend в найблизшій аптиці, пішліть нам паперовий доляр, а ми вишлемо Вам дві бутельки по 50 цнт. відворотною почтою.

KOPP'S BABY'S FRIEND COMPANY,
York, Penna.

C. Robert Kopp.

Правдивий виріб лиш з таким підписом.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

С. М. КАУФМАН

СПЕЦІЯЛІСТ ВСІХ СЕКРЕТНИХ (ПОЛОВИХ) НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН

урядує від 9-ої год. рано до 9-ої вечером.

При лїченю уживає електричних машин X-RAY. 79-

Dr. C. M. KAUFMAN,
111 7th Street, New York, N. Y.

$10 ЗА НАУНУ ШОФЕРСТВА $10

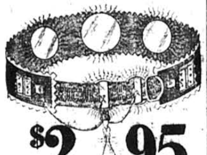

Пощо платити більше? Чому маєте бути невільниками в шапах, коли можете стати своїм босом і заробляти по $25 тижнево і висше. Наша школа має найліпше і найбільше заосмотрене в сім обсягу в Америці. Се є одинока школа, в якій учать шоферства і реперованя на всяких новомодних автомобілях, як Chalmer's, Buick, Cadillac, „Hudson Super Six", 1916-1917 модель. Вчимо в українській мові. Також старасмось о посади. Харч і мешкане для позамісцевих дешево. Ґарантуємо студентам дипльоми. Оглянъте нашу школу і самі оцініть.

ARENA AUTO SCHOOL, 228 W. 47th St., NEW YORK, N. Y.
Близко Бродвей. 86—

Безплатні інструкції механізму для шоферських студентів — се доказ користий, які дає наша школа.
Інструктор: п. Аскер.

ЕЛЄКТРИЧНИЙ ПАСОК $2.95.

Се є той самий рід пасків, за які лікарі жадають від $15.00 до $20.00. Помагають надзвичайно в хоробах: нервових, ревматизму, серця, недиспозиції утроби, болях грудий, нирок, голови, недостаточного круженя крови, хрипки, хоробах жіночих і полових і болю крижий. Міліони сих сильних, зміцняючих, ґальванічно електричних пасків вже розпродано по ціні від $15.00 до $20.00, але тепер пораз перший, знижую ціну на $2.95 ТІЛЬКИ і раджу Вам замовити собі один, скоро, нім европейська війна змусить мене підвисшити ціну. Подумайте о тім. Тільки $2.95 за мужеський або дамський, першої кляси електричний пасок. пересилку (через парсел-пост) оплачуємо самі. 100e—

A. P. OWENS, Dept. E,
159 W. 145th St., New York, N. Y

НАДЗВИЧАЙНА ОФЕРТА

ДЛЯ ПОЛОВО ОСЛАБЛЕНИХ МУЩИН.

Потребуєте післати нам тільно 50 цнт.

Ослаблені полово мущини, як також і нервові, вилічуть ся зовсім і раз на все через ужите средства „НОВО". Є се, так сказати-б, чудове средство, яке вилічило вже тисячі хорих полово мущин. Наколи ви є полово хорі, наколи докучає Вам нервове зіслабленє, коли утратилисьте мужеську силу, коли маєте меляхолію, зимні руки і ноги, біль голови, затверджене, діспепсію, хоробу нирок або проводу мочового, неприємні сни, страх показати ся перед людьми, як то инші роблять, вилічите ся при помочи средства „НОВО". Средство се зробить Вас в коротнім часї сильними, здоровими і щасливими, так що будете могли уживати всїх приємностий житя... Щоби Вас о тім переконати, що „НОВО" средство справді се зробить, вишлемо Вам ДАРОМ запас сего средства, що вистарчить на 15 днів, наколи пришлете нам свою адресу і назвиско, як також 50 цнт. в почтових марках або в готівці, на оплачене пересилки і спакованя. Просимо звернути увагу на се, що се не є мала пачка на пробу, але цїлковитий запас, що вистарчить на 15 днів і який дуже часто спричинює цїлковите вилїчене. Оферта та є важна тільно на ограничений час. Напишіть проте до нас безпроволочно і спімніть, в якій часописи читалисьте се оголошене, а ми вишлемо Вам сейчас висше наведене средство. 91c—

NOVO COMPANY,
Dept. 23. Box 4000. Philadelphia, Pa.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?

А може Ваші знакомі потребують? Ми вишлемо Вам даром.

Пишіть на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

НАЙБІЛЬШИЙ ЗАРОБОК!

ПОТРЕБУЄМО АҐЕНТІВ

до продажи фармів, лотів і домів в місті, де купуючий робітник одержить сталу працю, а бізнесіста заложить добрий інтерес. Спосібним платимо від 20 до 50 дол. тижнево. Пишіть зараз по інформації до:

B. - LINCOLN CO.,
309 Broadway Room 210 New York, N. Y.

ДО ХОРИХ РУСИНІВ ПО ВСЇХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,
славний спеціяліст зі старого краю

поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

ЛІЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЯКІ НЕДОМАГАНЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗГРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ, СТРУКТУРУ АБО ЗВУЖЕНЄ МОЧЕВОГО КАНАЛУ, НЕДУГИ ВЕНЕРИЧНІ, ЯК РІВНОЖ ВСЇЛЯКІ НАСЛІДКИ ТАЙНИХ НЕДУГ, НЕДУГИ СКІРНІ, РІЖНІ ЗАТРОЄНЯ КРОВИ І Т. Д. 40—

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісї або в домі пацієнта, спеціяльно же на пропуклину при помочи спеціяліста з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почт. марку.

Dr. B. HOHENBERG.
304 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.)
New York City.

Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

НАЙБІЛЬША, НАЙСТАРША І НАЙЛУЧША ТОРГОВЛЯ ЛІКЕРАМИ В АМЕРИЦІ.

94c

	ЦІНА ЗА ГАЛЬОН.		
Червона житнівка,	$2.00,	$2.50,	$3.00
Біла житнівка,	2.00,	2.50,	3.00
Рум (червоний)	2.00,	2.50,	3.00
Джін або боровічка	2.00,	2.50,	3.00
Кмінківка	2.00,	2.50,	3.00
Анижівка	2.00,	2.50,	3.00
Розоліс	2.00,	2.50,	3.00
Алькоголь	3.00,	3.50,	4.00
Вина, солодкі і квасні	1.00,	1.50,	2.00

Пишіть за повним цінником горівок, вин, підохочуючих напоїв, і т. д. Ми платимо експрес або фрейт на замовленя в сумі $5 і більше. Друки до замовлень, коверти, стінні календарі, чарки і коркотяги даром враз з замовленями.

Посилайте гроші через почтові переказн або у реджістрованих листах.

C. F. ZARUBA & CO.,
318 Third Ave., Pittsburgh, Pa.
(Dept. Sv.)

ЩО БУДЕ ЗАВТРА?

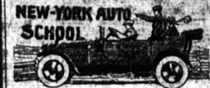
Сей чудовий апарат предскаже Вам нині погоду на завтра. Часом є у Вас робота при господарстві, при хаті або

вибираєтесь десь в дорогу, а не знаєте чи дощ Вам стане у сїм на перешкоді. Посїдаючи сей апарат сейчас довідаєтесь чи дощ чи погоду принесе Вам завтра. Він є незвичайно штучно зроблений, в формі хатки. У ній є фармер і фармерка, які ходять і виходять з хатки, щоби Вам розказати про погоду на завтра. Коли завтра має бути гарна погода, то фармерка виходить вже нині з хати, а коли має падати дощ, то фармерка ховає ся в хату, а фармер виходить з парасолею в руках. А коли має бути погода нестала, погідно і дощ, то обоє стають в дверах, як безрадні люди. Кромі сего приміщений на хатинцї термометер, показує скільність тепла або зимна. Хочете знати яка буде погода завтра, то мусите купити собі сей апарат. Лише глянеш на него, а вже знаєш, хто вийшов з хати і яку він віщує погоду на завтра. Тисячі людий набуло вже сї апарати і всї є з них вдоволені. Се є річ, яка віддасть Вам добру услугу через цїле житє. А ціна незвичайно мала, бо лише $2.95. Ми не жадаємо гроший згори. Пришліть лише 20 центів завдатку на пересилку, а решту заплатите по одержаню сеї чудової хатки. Пишіть сейчас до: 98c06

UNION NOVELTY CO.,
Dept. 29,
670 N. Carpenter St., Chicago, Ill.

$15 ЛЕКЦІЇ ЇЗДИ АВТОМОБІЛЕМ $15

Чому маєте ходити без праці або мало заробляти, коли можете мати легке і добре платне занятє, все на сьвіжім воздусі.

Ми вивчимо Вас на шофера і автомобілевого механіка протягом 3 тижнів в день або вечерами і постараємось для Вас по укінченю курсу о добру роботу. Наша школа є першою і найліпшою в тім краю, в якій учимо після найновійшої методи а не як другі. Властитель сеї школи є інспектором автомобілів, і тому він знає ліпше вчити як другі.

Прийдіть до нас ще нині, розмовитись у своїй мові; офіс отворений до 9-ої вечер. Лайсенс ґарантуємо. 41—

Маємо дешеві мешканя для учеників з провінції.

NEW YORK AUTO SCHOOL,
302 E. 14th St., близько 2-ої Ave.,
New York City

ЗАГАЛЬНО ЗВІСНИЙ ЧЕРЕЗ 35 ЛІТ ДОКТОР МУЛІН, СПЕЦІЯЛІСТ МУЖЕСЬКИХ НЕДУГ.

Без згляду на рід недуги, — у мене найдете щиру поміч. Розкажіть лише її перебіг. Вилічу Вас — як Ваша недуга окажесь вилічимою. Ціни низькі — а успішне лїчене ґарантує моя довголітна практика. Поради безплатні. Години урядові: 9 до 8. В неділї: 10 до 3. 92—

DOCTOR MULLIN,
409 Fourth Ave., Pittsburgh, Pa.
Офіс напроти почти.

Elias Rosenthal

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ В АМЕРИЦІ

полагоджує всякі адвокатські справи.

Практикує понад 25 літ в тутешних судах і є добре всїм знаний.

302 Broadway, New York, N. Y.
13th floor ч100-

DR. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE
107 East 58th Street, NEW YORK, N. Y.
Межи 1st Ave. і Ave. A.

СТАРОКРАЄВИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ЛІКАР.

Лічить успішно всї жолудкові недуги; легких, нирок і всї другі внутрішні недуги. Лічить падачку і секретні недуги мущин і женщин. З великим успіхом лічить ревматизм, рани на ногах, лишаї, всї скірні висипи, як також дитинні недуги. Лікар говорить по українськи і сам виробляє ліки.

Офіс отворений від 9. рано до 8. вечером, як також в неділї і сьвята. Хто не може приїхати нехай пише до нас. 79—

ВОЛОСЄ

відросте Вам назад через застосоване наукової методи.

ДЛЯ МУЩИН І ЖЕНЩИН БЕЗПЛАТНО

До лїченя.

Чи Вам випадає волосє? Чи ви посивіли зі старости? Чи вони занечищені і липкі? Чи маєте порплі і чи свербить Вас скіра? Чи Ви є лисі, чи доперва починаєте лисіти?

Коли Ви терпите котру з виміненних недуг, то не зволікайте, але старайтесь запобічи сему. І замовіть собі ілюстровану книжку в руській мові під заг.:

„ПРАВДА О ВОЛОСЮ",

яку написав один з европейських спеціялістів. Ся книга обнимає слідуючі розділи:

Чудеса з волосєм. Будова волося і тімени. Причина випаданя волося і лисеня. Як забезпечити здоровий і гарний поріст волося. Спосіб, яким можна віддискати волосє в 6-ох тижнях. Сиве волосє. Борода. Письма з признанями вдоволених пацієнтів.

Третий тиждень.

БЕЗПЛАТНА КУРАЦІЯ.

Шестий тиждень.

Упевняємо Вас, що наш власний лік званий: Кальвакура запобігає випаданю волося, нищить порплї і усуває свербленє скіри, зміцнює і спричинює новий поріст волося. За 10 центів сріблом або почтовими марками, вишлемо Вам доляровий лік КАЛЬВАКУРА № 1 враз з висше згаданою книжкою: ПРАВДА О ВОЛОСЮ. Витніть се оголошене і зашліть до нас враз з своєю докладною адресою, залучаючи 10 центів до: UNION LABORATORY, Box 501, Union, N. Y. 77c-

....

UNION LABORATORY,
Box 501, UNION, N. Y.

Залучаю 10 цнт. на пересилку і прошу висилати мені сейчас Вашу долярову КАЛЬВАКУРУ № 1. і Вашу книжку: „Правда о волосю".

(Долучіть се до Вашого замовленя)

Др. І. Спіллінґер

Порада і оглядини ДАРОМ.

Застарілі хороби можна вилічити без ужитя затроюючих лікарств при помочи електрики. Рівнож в богато случаях, що давнійше вимагали операції, можна вилічити ся о много лучше тим самим способом, без ужитя ножа. 79—

Маю також машину, за помочию котрої можу бачити нутро людського тіла і пізнати причини хороби, а другою машиною можу впровадити струю електричну до тіла і вбити заразливі бактерії, які є причиною всїх недомагань. Та метода лїченя є не тільно нешкідливою але і приємною для пацієнта.

Години офісові: від 9. рано до 12. пол., в і второк і пятницю від 9. рано до 7 вечер, в неділю від 9 до 11 рано.

Dr. J. SPILLINGER
153 E. 18th St., New York, N. Y.
при стації елевейтра 3-ої евені і субвею.

РУСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ АДВОКАТ І НОТАР

з довголітною практикою перепроваджує всїлякі справи цивільні та карні з найліпшими вислідами.

Години урядові: від 9-ої рано до 6-ої вечер

Адреса:

JOSEPH HELLER, 132 Nassau St. Room 516, New York, N. Y.

Для убогих порада безплатна в своїм мешканю від ч. 168 East 89th St., близько 3-ої евені, L стація від 7-ої до 10-ої вечер. 53—

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

Перед ужитем.

По ужитю.

ПОЗІР! НОВІСТЬ! Тисячі дївчат, женщин, молодців і мущин завдячують свою повну, гладку і румяну церу „КРЕМОВИ МОЛОДОСТИ" а особливо вилїчене зморщків, веснянок, знаків по віспі, прищів, чираків, лишаїв, лупленя шкіри, червоности твари і носа, відмороженя ух і всїх прочих нечистостий і недуг шкіри, лиця, рук, шиї і кождого члена тіла. ҐАРАНТУЄМО, що хто тільки ужиє сего чудесного средства, мусить ся позбути сих страшних долеглиностий. Ціна слоїка разом з пересилкою лише ОДНОГО ДОЛЯРА. 93

D. WROBLEWSKI Co., 196 E. 4th St., Dept. 50, New York, N. Y.

ДЛЯ ВАШИХ НІГ! Ляпісовий олівець усуне Вам зовсім нагнїтки, висипку, бородавки, знаки і нарости на скірі. Не потребуєте вже довше терпіти. Потріть тільно тим олівцем а сейчас побачите, як нарости і нагнїтки будуть щезати в Ваших таки очах. Бородавки на руках знищить ся в такий самий спосіб. Ціна 50 цнт. з пересилкою. В разї незадоволеня, зверніть його нам, а ми сейчас відошлемо Вам гроші назад. Адресуйте: 67c

A. P. OWENS, Dept. A., 159 W. 145th St., New York, N. Y.

ЛИС МИКИТА

ДУЖЕ ЦІКАВА КНИЖКА, ПИСАНА ВЕРШОМ. — З німецького переробив Іван Франко. — Ціна 40 центів.

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA". 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПОМІЧ НЕДУЖИМ!

Аптека і медична ляборатoрія СВ. МИХАЇЛА

предкладає слідуючі ліки, які приносять певну поміч недужим.

УЗДОРОВЛЯЮЧІЙ ЗІЛЬНИЙ БАЛЬЗАМ СВ. МИХАЇЛА — найліпше средство проти ревматизма, перестуди, кашлю, катару і болїв жолудка. Проти нечистоти крови, внутрішних і венеричних недуг.
Ціна: 1 бут. $1.00; 4 бут. $3.00.

МОЧЕВО-ПОЛОВИЙ ЛІК проти мужеських застарілих секретних недуг.
Ціна: 1 бут. $2.00; 4 бут. $5.00.

МУЖЕСЬКІ ШКІДЛИВІ ПРИВИЧКИ лічить ся нашим ліком.
Ціна: 1 бут. $3.00; 4 бут. $5.00.

„ГЕРКУЛЄС" скріпляє і задержує здоровлє, додає апетит, прибавляє сили і реґулює кров.
1 бут. $2.00; 3 бут. $5.00.

„ЧИСТОТІЛЬ", масть, лічить виприди шкірні, лишаї і прищі. Слій $2.00

„РЕВМАТИН". Найліпше средство проти ревматизма, ослабленя тіла, рук і ніг. Усуває пухлину і лагодить болї. Слій $2.00.

МАҐІЧНИЙ КРЕМ ДЛЯ ЛИЦЯ. Усуває сліди віспи, прищі, пятна і веснянки; робить лице гладким, білим і молодим. Тисячі мущин і женщин уживають сей крем з великим успіхом. Ціна 1 слоя з милом $1.25

Нищіть волосє де оно є для Вас небажане. Се средство усуває скоро, певно і без болю. Слій $1.00.

„УССОРОС" на поріст густих і довгих вусів. Ціна: 1 бут. $1.00.

„ВОЛОСОРОС". Запобігає випаданю волося і збільшує поріст. 94c
Бутелька $2.00.

ЖАДАЙТЕ НАШ ОБШИРНИЙ КАТАЛЬОҐ ЛІКІВ ВІД ВСЯКИХ НЕДУГ І ДОКЛАДНИЙ ОПИС УЗДОРОВЛЯЮЧОГО БАЛЬЗАМУ СВ. МИХАЇЛА.

Листи і гроші висилайте на адресу:

St. Michael Medicine Co., Sv., Carlstadt, N. J.

Портрет Івана Франка

Щоби прийти в поміч тим товариствам, братствам і організаціям, які хочуть сьвяткувати память Івана Франка концертами чи вечерками, видала „Свобода" портрет Івана Франка. Портрет є друкований на гарнім папери, величини 14x19 цалів, отже надасть ся зовсім до прикраси концертових галь, читалень та инших товариських льокалів. Пожаданим було би, щоби кожда українська родина завісила в своїй хатї портрет Франка, побіч портрету Шевченка, Хмельницького й инших визначних Українців.

Ціна портрету Франка дуже низка, бо виносить

лише 25 центів

і то вже з почтовою пересилкою.

Замовленя висилайте на адресу:

„SVOBODA".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ОДИНОКА АВТОМОБІЛЕВА ШКОЛА, істнуюча від 1905 р., де уділяють інструкцій у Вашій рідній мові. — Як грибн по дощи, так множать ся тепер нові школи, які однак складають ся з офіса і старої мертвої машини і властителя, який називає себе стейтовим інспектором і пр. — Перестерігаємо Вас, будьте осторожні з такими школами, не довіряй з таким інспекторам, котрі не мають ніякої відвічальности і доброї репутації. — Наша довголітна репутація і велике число вдячних листів від наших учеників, дає нам право сказати, що наша школа є одинокою, з якої Ви будете вповні вдоволені. Ми вчимо після найновійшої методи їздити автомобілями всяких моделів, як також вчимо направляти усі части механізму машини. Маємо свій власний ґарадж при школї, де можете розпізнатись з ріжними машинами. Зголосїть ся особисто і упевніть ся про правдивість наших слів. Наш інструктор має цертифікат зі свого механічного образованя, затверджений властю.— ПОВНИЙ КУРС $15.00. Час науки неограничений.

INTERNATIONAL SCHOOL OF AUTOMOBILES
147 EAST 40th STREET, Dept. 52, NEW YORK CITY

ВИНАХІДНИКИ!

КОЛИ МАЄТЕ ЯКІ ДОБРІ ВИНАХОДИ, ПРИШЛІТЬ ЇХ НАМ ДО ОПАТЕНТОВАНЯ.

БЕЗПЛАТНО УДІЛЯЄМО ПОРАДИ І ВКАЗІВКИ В СПРАВАХ ПАТЕНТОВИХ. — ДАРОМ ДІСТАНЕ КОЖДИЙ КНИЖОЧКУ ПРО ВИНАХОДИ „ДОРОГА ДО ЩАСТЯ І БОГАТСТВА". — ГРОШІ ЗВЕРТАЄМО ПІСЛЯ УГОДИ НА ПИСЬМІ, НАКОЛИ ПАТЕНТ ЗІСТАВ БИ ВІДКИНЕНИЙ. — ПОМАГАЄМО ВІДПРОДУВАТИ ОПАТЕНТОВАНІ ВИНАХОДИ. РУЧИМО ЗА ДИСКРЕЦІЮ ДО $10.000.

AMERICAN EUROPEAN PATENT OFFICES. 309 Sw. Broadway, New York, N. Y.